

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÅRSSKRIFT 2022

LOKALHISTORISK ARKIV

STUBBEKØBING

ÅRSSKRIFT 2022

**LOKALHISTORISK ARKIV
STUBBEKØBING**

Lokalhistorisk Arkivs Årsskrift 2022

Udgivet af
Lokalhistorisk Forening Stubbekøbing

Redaktion:
Foreningens bestyrelse

Opsætning & layout:
Arkivlederen

Tryk:
Toptryk Grafisk

ISSN 0109 - 2162

Indholdsfortegnelse

Tekst til forside og side 1.....	side	4
Forord.....	side	5
Huse omkring et torv.....	side	6
Mortergranaterne i Virket sø <i>Af Elias Charis Olsen.....</i>	side	14
Folketingsvalg 1903 <i>Af Karin Suhr Rasmussen.....</i>	side	27
Om ældre og udsattes forhold gennem tiderne <i>Af Jens Dag Lose.....</i>	side	33
Stormfloden 1872 <i>Af Karin Suhr Rasmussen.....</i>	side	40
Sejl og Motorbådsklubben Grønsund <i>Af Finn Jørgensen.....</i>	side	51
Nye bøger.....	side	66
Arkivets beretning <i>Af Karin Suhr Rasmussen.....</i>	side	73
Lokalhistorisk Forenings beretning <i>Af Solvejg Mølbjerg.....</i>	side	76

Tekst til forside.

Monumentet for Frederik VII på Torvet foran kirken blev afsløret den 5. juni 1870 kl. 4 om eftermiddagen efter tre kanonskud.

Efter afsløringen var der taler, sange og kransenedlæggelser og kl.6 spisning i et stort telt på havnen. Udenfor teltet var nedlagt 2 rummelige dansegulve, hvortil musikken blev leveret af G. Holmstrup. Festen sluttede kl. 12 med et kanonskud. (Stubbekøbing Avis)

Som det fremgår af billedet her, var der også senere musik omkring Frederik VII's monument.

Tekst til side 1.

Arkiverne i Guldborgsund har i år og sidste år lavet lidt reklame for at gøre specielt foreningerne opmærksomme på, hvor vigtigt det er at få afleveret sine arkivalier, dvs. referater, regnskaber, pjecer, vedtægter m.m. til det lokalhistoriske arkiv, så foreningen fremover kan dokumentere sin historie, f.eks. ved jubilæer.

Da Sejl og Motorbådsklubben i 2018 havde 50 års jubilæum, godt nok med en pause undervejs, var det muligt at fortælle historien, fordi referater med m.m. var bevaret. Det samme har f.eks. Nørre Ørslev Gymnastikforening og Stubbekøbing Badmintonklub tidligere benyttet sig af.

Forord

Årets mest aktuelle historie må være fundet af mortargranaterne i Virket sø. Et fund som både aviserne og TV2øst bragte reportager om. Vi er så heldige, at vi på arkivet har Falkerslev-gruppens leders egen beretning om aktiviteterne i 1944 og 1945, hvor gruppen stod for opbevaringen af de våben, englænderne kastede ned ved Valnæs og Corselitze.

Vi har også i år lidt bygningshistorie. Denne gang om ejendommene omkring Torvet.

Ved folketingsvalget i 1903 var det anden gang, der var hemmelig afstemning. Indtil da skete afstemningen ved håndsoprækning på Torvet. Vi har fulgt valget gennem Stubbekøbing Avis.

På samme måde har vi prøvet at beskrive Stormfloden i 1872. I årsskriftet 1997 bragte vi en del øjenvidnebeskrivelser, så denne gang - ved det næste jubilæum - har vi valgt at bruge Stubbekøbing Avis' dækning af katastrofen. Da man hverken havde telefon eller bil i 1872, gik der noget tid, før nyhederne nåede frem.

Sejl og Motorbådsklubben havde jubilæum i 2018 og udgav i den anledning et jubilæumsskrift. Vi har fået lov til at plukke lidt i det.

I det forløbne år er der udgivet to bøger med flotte billeder fra vores område. "Før og nu" med billeder af Stubbekøbing, fotograferet af fem dygtige fotografer.

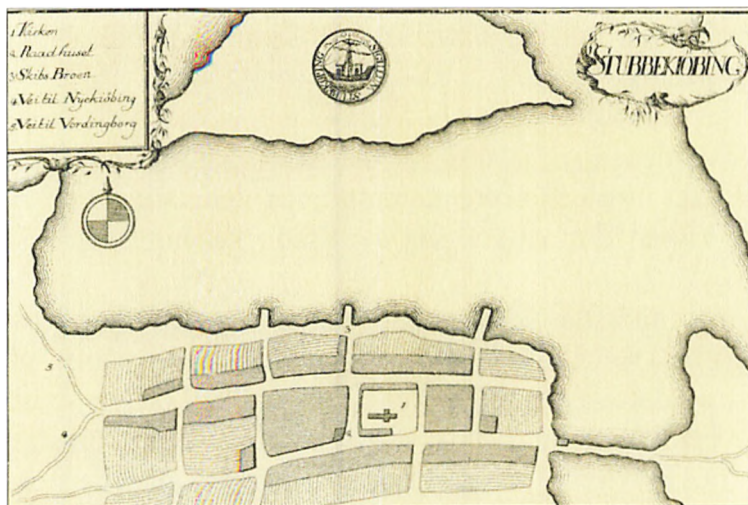
"Når bogen spejler" er også en smuk bog med billeder og mange små historier om Corselitzeskoven.

Og så er Trap Danmarks 6. udgave nået til Guldborgsund og giver en fyldig beskrivelse af vores kommune. Værket kan også findes digitalt.

Huse omkring et Torv

Af Karin Suhr Rasmussen

Torvet er byens naturlige midtpunkt som forbindelse mellem de to parallelle gadeforløb. Sådan har det været i flere hundrede år. Mens kirken fra slutningen af 1100-tallet er den eneste bygning, der stadig står, er alle andre huse fornyet på grund af forfald, brand eller almindelig fornyelse.

Kort fra Danske Atlas fra 1760

Kirken er også blevet ændret i årenes løb med tilbygninger og ved renoveringer.

Tårnet blev i 1852 renoveret af tømremester A.C. Rasmussen og forsynet med pyramidetag. I forbindelse med en større renovering af kirken i 1882-1884 blev tårnet forsynet med det nuværende sadeltag.

Indtil Sparekassen i 1903 byggede den nuværende bygning på hjørnet af Torvet og Grønnegade, lå her en mindre bygning.

Her boede i omkring 100 år skomagere, de sidste 30 år boede her en slagter, som åbenbart holdt høns. Yderst til højre står busten af Fr. VII.

I 1972 overtog Stubbekøbing kommune bygningen, der indtil da havde været sparekasse, Sparekassen for Stubbekøbing og Omegn.

Kommunen, der i 1970 var blevet "stor-kommune", havde brug for mere plads, og her blev skatteforvaltning.

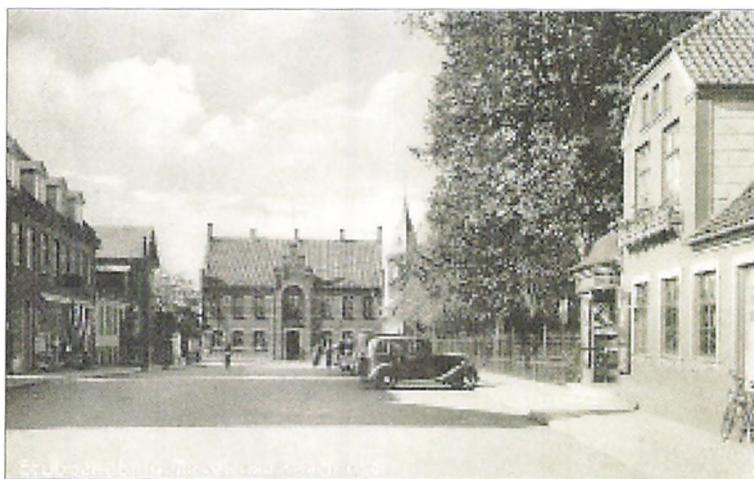
Sparekassen var 1971 flyttet til den nye bygning Vestergade 10, hvor Freys Hotel havde ligget.

Syd for kirken på hjørnet af Torvet og Møllegade lod klokker Clausen det gamle bindingsværkshus erstatte med et grundmuret hus, som senere er blevet ombygget, forlænget, tilføjet en kvist og der blev opført et sidehus langs kirkegårdsmuren.

I 1919 lod fotograf Adrian sidehuset indrette til biograf, som han drev i en årrække, efterfulgt af bl.a. biograf ejer Willumsen, som drev biografen i 30 år.

Der var biograf i bygningen til midt i 1980-erne.

Postkort fra 1930 med biografen til højre.

Torvet 7-9. Møllegade 1, hvor der var udgang fra biografen.

Rådhuset, opført i 1860, var egentlig planlagt til at ligge på den sydlige side af Torvet. Kommunen havde i 1838 fået et gavebrev på grunden af en kreds af borgere med ønsket om, at der kunne bygges et nyt rådhus. Man havde i flere år sparet op til det nye rådhus, men i 1850 blev det nødvendigt med en ny skole. Den gamle skole i Møllegade var ved at falde sammen, og man besluttede, at "Rådstuegrunden" kunne rumme både rådhus og skole. Inden man kom i gang med rådhuset, blev man overhalet af kravet om en fattiggård, som man valgte at opføre i Ringgårdsstræde på den sydlige del af "Rådstuegrunden", som nu var blevet for lille til et rådhus.

Konsul C.B. Benzon, som havde en gammel gård på nordsiden af torvet, tilbød at sælge den nedrevet til grundstenene for 1800 rdl. Her havde præsten i en årrække haft bolig, men nu købte præsteembedet resten af "Rådstuegrunden" af kommunen for 900 rdl. og opførte præstegården ved siden af skolen med Vilhelm Tvede som arkitekt.

Stubbekøbing Præstegård, opført 1862

Rådhuset, der foruden de kommunale kontorer og byrådssal, rummede dommerkontor, politistation, arrest og sprøjtehus blev opført efter tegninger af arkitekt Vilhelm Tvede og blev financieret af den opsparede kapital på 4000 rdl., en gave fra partikulier Elvers på 1000 rdl. og 3/4 betalt af amtet.

Facade og gavl er prydet med fem sentenser, som i mange år skabte diskussion.

Torvet med rådhuset før 1903. Foto: Anton Rasmussen

Den vestlige side af Torvet var i 1700-tallet bebygget med en del mindre huse, bl.a. byens rådhus, der blev revet ned omkring 1790. Wulff Moses Wulff, der var kommet til Stubbekøbing fra Mecklenburg, fik i 1801 borgerbrev og kunne dermed starte en købmandsforretning i byen.

I 1808 købte Moses Wulff to grunde på Torvet over for kirken og i årene derefter hele strækningen fra Vestergade og sluttende i 1820 med ejendommen på hjørnet af Torvet og Søndergade, hvor han opførte et kornmagasin. De øvrige bygninger blev erstattet af nye i årenes løb med Torvet 4, som det sidste i 1835.

Torvet 4 er også den eneste bygning, der stadig står, som da den blev opført. De fleste af bygningerne blev ødelagt i en brand i 1921.

Torvets vestlige side i 1901

På dette postkort fra 1901 ses fra højre den røde bygning, der indgik i bankbygningen i 1960, nu apoteket. Derefter bygningen fra 1835, som stadig ligger der, mens forretningen, stalden og magasinet på det sydlige hjørne nedbrændte totalt den 12. maj 1921.

Branden i 1921:

Herover: Kornmagasinet på hjørnet af Søndergade brændte ned ligesom halvdelen af bygningerne på Torvet. Til venstre er det brændevinsbrænderiet i gården, det er gået ud over.

I 1922 blev Torvet 6 genopført, mens hjørnegrunden Torvet 8/ Søndergade 2 blev solgt til autoforhandler Bernhard Petersen, som opførte den nuværende bygning i 1926.

Torvets vestlige side - og havesiden af posthuset og præstegården m.m. 1949

En anden "bygning" på Torvet er busten af Fr. VII, der nu står midt på den nordlige ende af Torvet foran Rådhuset og blev rejst til erindring om, at Frederik VII havde givet grundloven i 1849. Billedet herunder er fra indvielsen den 5. juni 1870.

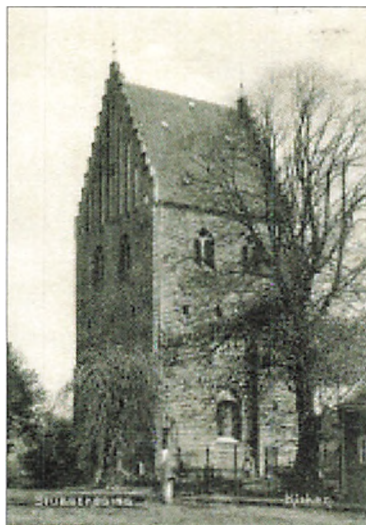

Som det fremgår af billedet fra indvielsen, og tydeligt af billedet på side 10, stod den lidt nord for indgangen til kirken, omgivet af et lille smedejernshegn, indtil den i 1937 blev flyttet til det lille anlæg i forbindelse med en renovering af Torvet, hvor man bl.a. fjernede brostenene og lagde asfalt i stedet.

Fr.VII stod på pladsen i det lille anlæg, indtil den blev flyttet til den nuværende plads på Torvet i forbindelse med renoveringen af Torvet i 1991, hvor man bl.a. fjernede asfalten og lagde sten i stedet.

Tidligere stod der også en bypumpe på Torvet. Den blev fjernet i forbindelse med renoveringen i 1937. Stedet, hvor den stod, er nu markeret i stenbelægningen mellem kirken og biografbygningen.

Mortergrenaterne i Virket sø

Af Elias Charis Olsen

Redigeret af Karin Suhr Rasmussen

I august sidste år blev der fundet en del granater ved Møllesøen ved Virket. Det var ikke første gang, der blev fundet granater ved søen. Hvem, der har fået dem op af vandet ved vi ikke, men sandsynligheden taler for, at det er magnetfiskere.

Vi har en del materiale fra besættelsestiden, bl.a. har lederen af Falkerslev-gruppen, lærer Elias Charis Olsen, kort tid efter befrielsen skrevet om sin og gruppens deltagelse i bl.a. våbenedkastninger, hvor deres opgave var at sørge for opbevaringen af våbnene. Beretningen er formentlig blevet brugt, da Charis Olsen fortalte om begivenhederne på et møde i november måned i Falkerslev forsamlingshus:

Modstandsbevægelsens Falkerslev Afdeling der strækker sig over sognene Falkerslev, Horreby, Nørre Ørslev og Systofte, blev oprettet i slutningen af 1944 og begyndelsen af 1945.

Gennem gdr. Viktor Wedege-Mathiasen, Horbelev, blev jeg sat i forbindelse med afdelingslederen for Falster, gdr. Knud Wedege-Mathiasen, Sdr. Tåstrup, på hvis opfordring jeg gik i gang med at oprette grupper i de nævnte kommuner.

Da den 5. maj kom, var der oprettet 2 delinger med 6 grupper, der talte 36 mand, men ved sygdom og forflyttelse mistede vi 3.

Jeg føler trang til at takke i særdeleshed

Smedemester Hansen, Falkerslev

Gdr. Ejvind Andersen, Virket

Forvalter Paul Hansen, Skørtinge

Hartmann Hansen, Horreby

*Uddeler Robert Petersen, Horreby
Mejeribestyrer Vilhelm Andersen, Horreby
Gdr. Aage Nielsen, Nørre Ørslev
Gdr. Hans Høier, Nørre Ørslev
Landmand Ehlert Jørgensen, Listrup*

og Sognefoged Dalby, Systofte

for deres store hjælp ved opbygningen og organiseringen.

Det gik vel her, som det gik andre steder, at man ustandselig fra grupperne fik forespørgsel på forespørgsel om, hvornår man fik våben. Det første, som var et par partisanrifler, 2 håndgranater og lidt ammunition, hentede jeg tirsdag den 3. april 1945 hos afdelingslederen i Sdr. Tåstrup. Det var øsende regnvejr den dag, men så var chancen for at træffe tyske patruljer jo også en del mindre, og som de fleste andre, var jeg henvist til at benytte cykel. Dog – man vænner sig til at køre med den slags, i den følgende uge kørte jeg ud og gav grupperne i hele distriktet instruktion i våben- og håndgranatbrug. Coxorange-kvistene i sækkens åbning bortilluminerede enhver tanke om sækkens virkelige indhold. En hel anden sag er det, at instruktionen kunne have været en hel del bedre, men jeg gav den fra mig, som jeg havde fået den på et natligt møde hos afdelingslederen i slutningen af marts. Selv havde jeg aldrig tidligere haft en riffel mellem hænderne.

Så ventede jeg egentlig ikke at skulle foretage mig så forfærdelig meget mere, før det skulle gå løs, men - - Jeg havde på et illegalt møde i Idestrup Præstegård den 5. marts 1945, udtalt, at der i Falkerslev var et par brugbare steder som våbendepoter, hvilken udtalelse bevirkede, at Viktor Wedege-Mathiasen en meget tidlig morgenstund i begyndelsen af april måned stod og buldrede på døren. Han satte mig kort ind i, at der i øjeblikket kørte en lastvogn rundt med våben, som der ikke var depot til. Altså måtte vi ud og se på, om det kunne anbringes her i kommunen. Jeg satte børnene til at regne, hvilket de vist nok passede helt pænt, indtil

vi kom tilbage ved halv ti-tiden, men der kom i alle tilfælde ingen våben denne gang.

Falkerslev skole

Bemærk klokken ved døren

I stedet for kom "Hansen" (K. Bredal, Sdr. Ørslev), søndag den 15. april om eftermiddagen. Det første kvarter anså jeg ham for stikker, men som katten om den varme grød, fandt vi også frem til smørhullet: om jeg ville vise ham de to eventuelle depoter? Vi kørte derfor derud, og det lod til at være noget, der passede ham, for han foretog øjeblikkelig "barnedåb" over dem og kaldte det tomme beboelseshus på Aksel Jørgensens mark for "Jensen", medens bådehuset ved Møllesøen fik navnet "Hansen". Endvidere fik jeg ordre til at skaffe 8 pålidelige lokale folk, som ville være rede til at tage et stykke natarbejde, og jeg måtte være klar over, at når jeg modtog en melding pr. telefon eller gennem ordonans med ordlyden: - om at komme ud og spille kort i aften hos "Hansen" eller "Jensen" og tage de andre med", så betød det, at natholdet måtte være på pletten ved midnatstide og afvente nærmere ordre.

Første gang, der blev kaldt på os på den måde, var den 23. april, og kl. 24 var hele natholdet samlet hos "Hansen" ved Møllesøen. Natholdet bestod af:

Forvalter Paul Hansen, Skjørringe

Vagn Møller, Skjørringe

Foderelev Magnus Nathan, Skjørringe

Gartner Knud Vingborg, Skjørringe

Smedemester Chr. Hansen, Falkerslev

Slagter Herman Petersen, Falkerslev

Lærer Charis Olsen, Falkerslev

Installatør Hartmann Hansen, Horreby

og arbejdsmand Robert Larsen, Horreby.

Som vi nu sad spændt ventende derude, fik jeg for første gang at vide, at "Hansen" (bådehuset) tilhørte godsejer Mogens Dinesen, Skjørringe. Det var jeg nu ikke så glad for, ikke fordi Mogens Dinesen var mindre illegal end vi andre, men jeg havde på et tidligere tidspunkt, under en samtale med ham angående våbendepoter, lovet ikke at skjule våben på godset. Nå – løbet var startet og kunne ikke standses.

Vi var forberedt på en lang ventetid, men allerede kl. 0.50 observerede vi en lastbil komme frem fra skoven på den anden side Skjørringe. At det ikke drejede sig om en tom lastbil kunne høres af enhver, idet der måtte skiftes gear selv op ad små bakker. Bilen kørte op mod os, lygterne blev slukket, farten sagtnedes, og 50 m længere fremme standsede den. Et lyssignal og aflæsningen begyndte. Af mandskabet på bilen (5 mand bevæbnet med maskingevær, håndvåben og maskinpistoler) blev det os fortalt, at dette læs stammede fra en nedkastning ved Valnæs, og at det alt i alt med indpakning vejede ca. 3 tons. Det blev nu alt sammen båret over græsmarken og ned ad skrænten og ind i bådehuset. Ved 3-tiden var vi færdige; men for en sikkerheds skyld aftaltes det, at forvalter Hansen tidlig næste morgen skulle gå en tur ned og slette vores spor, hvis der var nogle. Godt det samme! For ved aflæsningsstedet lå en sæk blå, midt i græsmarken et maskingevær og ved nedgangen en sæk ammunition. Den var ikke helt hyggelig for samme forvalter, idet en arbejder fra Skjørringe kørte på samme mark og strøede salpeter, og da han snart ville passere stedet, hvor maskingeværet lå, måtte der handles hurtigt. Forvalter Hansen bandt derfor et stykke sejlgarn fast i geværet, og som et barn

trækker sin Legevogn, gjorde han det samme. Fint klaret Hansen! Natholdet fik derefter nogle dages ro, men torsdag den 26. april var der igen invitation til "kortspil", denne gang hos "Jensen". I ventetiden gjorde jeg mig klart, at Aksel Jørgensen, der ejede huset, havde nedlagt forbud imod, at vi benyttede det, men nu måtte det gå, som det bedst kunne: Huset skulle altså bruges.

Denne nat blev en del mere spændende end den første. Vejret var som skabt for nedkastning. Ved 1-tiden hørte vi sirenerne blæse forvarsel i såvel Nykøbing som Stubbekøbing. Kl. 1.15 hørte vi en enlig flyver nærme sig, han tog dog en noget sydligere kurs, men vi kunne høre, hvorledes motoren blev slået fra. Som på en gang udbrød vi: "så nu sker det". Et øjeblik efter var motoren igen slået til, og flyveren var et minut senere lige over hovederne på os og tog derfra en vestlig kurs. Vi beregnede, at nedkastningen måtte have fundet sted i nærheden af Corselitze, og spildte det ikke et øjeblik nogen tanke, at flyverens hjemtur direkte hen over hovederne på os, let kunne have kommet til at stå os dyrt.

Klokken var lidt i 3, da lastbilen ankom. Vi måtte igen beundre den ro og koldblodighed, om udvist af mandskabet på bilen, og det blev os oplyst, at det denne gang drejede sig om 5 tons, hvilket vil sige, at der var en hel nedkastning, der består af 24 store og 2 små containere + tilhørende faldskærme. Aflæsningen gik hurtigt fra hånden, idet lastvognen kunne bakke ind i "Jensen"s gård, hvorfor vi allerede kunne drage hver til sit en god halv time senere, lidet anende, at 2 timer senere gik 60 tyske soldater i kæde ud over Skjørringes marker langs med Møllesøen i ikke mange meters afstand fra bådehuset og de 3 tons. Og man har lov til at spørge, hvorfor de tyske soldater var der? Sikkert fordi flyveren netop havde passeret disse store marker på tilbagevejen. Den tyske naivitet gjorde, at de intet fandt, men var det sket, hvad så? Ja svaret kan blive fælles for folk i og uden for modstandsbevægelsen: Ryvangen!

Mandag den 30. april om aftenen blev jeg kaldt op hos "Jensen" og fik her direktiver for våbenudlevering den næste dags eftermiddag. Bistået af underforvalter Møller, installatør Hartmann Hansen og slagter Herman Petersen, tog vi imod vognene, fik dem læsset og sendt afsted igen, men også her blev de forbandede nerver igen udsat for en prøve. Vi vidste, hvilke vogne, der skulle komme, men helt uden for programmet kom ved 15.30-tiden en bil susende, som bremsede pludseligt og hårdt op uden for porten. Jeg for derhen og så alt for tydeligt gennem en lille sprække – uniformer. Revolveren klar – det blev spændende sekunder, medens en mand hævede sig op over den stængede port, dog da vi så ansigtet, faldt roen naturligt over os igen. Det var "Boska" fra Nykøbing, som sammen med nogle C.B.-folk i uniform skulle hente våben.

Huset på Mollesøvej stod i 1945 tomt og blev brugt som våbendepot af modstandsbevægelsen.

På billedet ses den senere ejer med sine forældre i 1906.

Samme tirsdag aften gjorde mandskabet fra Falkerslev og Horreby deres rifler i stand. Det skete i Falkerslev skole, og ud på aftenen blev det hele anbragt i depot i væggen mellem vore to stuer. Intet under, at Bent i 3. klasse dagen efter gjorde mig opmærksom på, at der var spildt fernis på hans bord – godt han ikke sagde geværolie!

Onsdag den 2. maj om aftenen ordnedes rifterne til Nr. Ørslev og Systofte. Det skete hos disse byers delingsfører landmand Ejler Jørgensen, Listrup, under ledelse af underforvalter Møller. Våbnene havde Ejler hentet i en grisekasse her i Falkerslev, ellers benyttede vi for det meste her i distriktet slagter Petersens kødvogn. At det ikke altid var netop 1.kl. kød, der blev kørt med, tænkte ingen på, og heldigvis holdt fjedrene, også da vi den 4. maj om eftermiddagen hentede restpartiet af håndgranater nede hos "Hansen".

Men lad mig ikke slutte beretningen om "Hansen" og "Jensen" før jeg har fremdraget endnu en ting. Onsdag den 2. maj, da klokken var 22.15, kom Aksel Jørgensen og ville tale med mig. Det drejede sig om "Jensen", som vi altså havde okkuperet trods nægtende tilladelse, og i den samtale, der fulgte, lærte jeg ham at kende som et menneske, man må tage hatten af for. Da jeg lod, som om jeg intet kendte til våben hos "Jensen", kunne han fortælle mig, hvornår det var kommet, kunne fortælle, hvornår der var hentet, kunne fortælle om ambulanceturene med udrykningsflag, når læsset var fuldt, og fortalte, at han altid så snart noget "foregik" hos "Jensen", havde trukket sin arbejdsmand hjem fra marken, for at han ikke skulle opdage noget, og nu bad han mig, for at vi ikke skulle blive opdaget, om at rydde "Jensen" i nattens løb, da der ventedes tyske flygtninge til kommunen dagen efter, og at der så naturligvis straks ville blive tale om hans "tomme" ejendom, og "der er jo ikke så meget tilbage deroppe", fjædede han til.

Kun sjældent traf jeg en sådan forståelse for det illegale arbejdets besværligheder, som hos ham, og jeg kan ikke finde en bedre lejlighed end denne til at bringe ham en tak fra alle os, der nød godt af "Jensen", og vi er ham også den største tak skyldig, fordi han to gange har hindret folk i at komme forbi i situationer, hvor vi let ville være blevet røbet.

At depotet blev ryddet i nattens løb af natholdet, siger sig selv. Vi

tog fat ved midnatstid og var færdig kl. 3.30 om morgenen. Alle containere, beholdere m.m. blev kørt pr. hest og vogn direkte ned i Møllesøen, medens våben, sprængstoffer og lign. bragtes ned hos "Hansen".

Og så kom 5. maj.

Det blev denne afdelings opgave at være med til vagttjenesten i Stubbekøbing, og da razziaen mod flygtningelejrene kom, fik vi gennemgangen af Torkilstrup lejrens 176 flygtninge. Hvor mange gange, vi var på vagt i Stubbekøbing, har jeg intet tal på, men jeg ved, at det mandskab, der blev kaldt på, mødte hver gang, og jeg ved, at 133 modstandsfolk herude fra denne afdeling, viste en ypperlig optræden, og udførte jeres arbejde på en sådan måde, at jeg har været stolt over at have været jeres leder.

Det blev ikke det helt store, vi kom med i.

To fra Falkerslev fik en mundsmag sabotage, idet Robert Jensen og underforvalter Møller, begge fra Skørtinge, var med til sabotage mod Lommelev Møbelfabrik, men jeg ved, at ingen af jer ville have skånet jer selv, hvis det var kommet til kamp. I var besjælet af at hjælpe det underkuede Danmark. Uselviske optrådte I, og aldrig henvendte jeg mig forgæves til nogen af jer. I var alle og altid rede og derfor min dybfølte tak.

Elias Charis Olsen

Således beskrev Elias Charis Olsen modstandsarbejdet i Falkerslev på et senere møde for beboere og andre i efteråret 1945 i Falkerslev Forsamlingshus, der var helt fyldt.

Erik Hansen, der dengang var 8 år, fortæller, at Lærer Olsen også viste forskellige våben, men det, der imponerende mest var, da de pakkede en faldskærm ud, som kunne dække alle i rummet.

Han viste også en håndgranat, og da han stod med den, kunne publikum pludselig se, at der måske var noget galt, at han blev usikker på, om han havde fået trukket splitten. Alle styrtede ud af rummet i vild panik og samlede sig ved kirken, mens man ventede på, hvad der nu skete.

Der skete ikke noget, og langsomt kom folk tilbage, og mødet kunne fortsætte i ro og orden.

Falkerslev forsamlingshus, senere Bagergården.

Hvor de mortargranater, der blev fisket op af Møllesøen, er kommet fra, er stadig lidt af en gåde.

Bådehuset ”Hansen”, der lå ved Møllesøen, er også blevet tømt, og det nemmeste har selvfølgelig været at lade det gå samme vej som resterne fra ”Jensen”, men det ved vi ikke.

TV2Øst har lavet en podcast, hvor man også har talt med efterkommere af folk fra Nordfalster og Stubbekøbing, der har deltaget i nedkastningerne, samt med forskere fra Frihedsmuseet, som ikke mener, modstandsbevægelsen har kunnet bruge mortargranater.

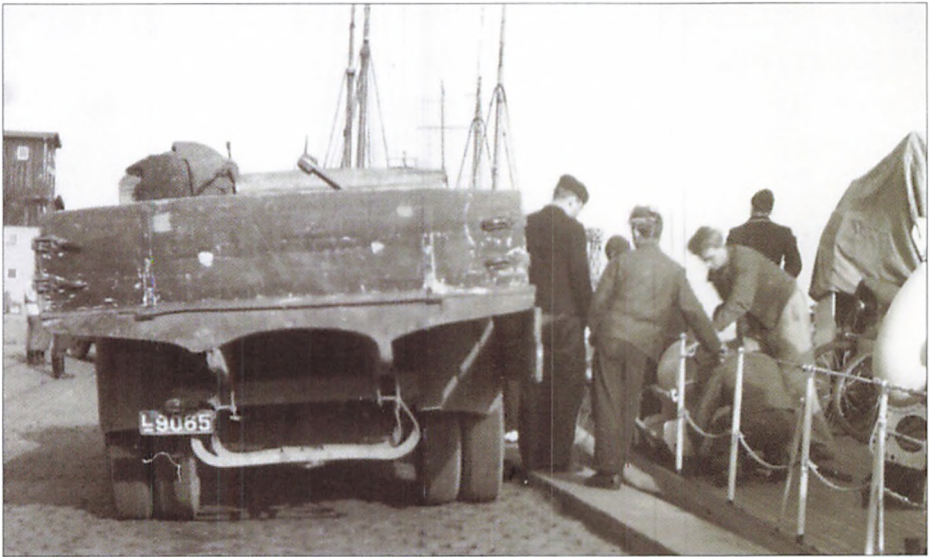
Som Elias Charis Olsen også fortæller, deltog afdelingen i vagt-tjenesten i Stubbekøbing i tiden efter 5. maj. De var også med til paraderne i forbindelse med de engelske sol-daters besøg i Stubbekøbing den 11. maj.

Gruppen på vagttjeneste i Stubbekøbing. Forrest fra venstre lærer Hans Beck, Systofte, smedemester Hans Peter Hansen, Falkerslev, lærer Elias Charis Olsen, Falkerslev. De tre bageste har vi ikke navne på.

Opstilling i skolegården på Stubbekøbing skole, mens man stadig havde vagttjeneste. Elias Charis Olsen står yderst til højre.

Losning af ammunition fra 11 minestrygere, der lå i Grønsund mellem Bogø og Stubbekøbing

Frihedskæmpere på vagt.

*Parade på Torvet mens man venter på besøg af engelske flyvere.
Foran frihedskæmperne står kaptajn Svane-Lund, pastor Lunds fætter,
der havde været "under jorden" i præstegården.*

Flyverne modtages ved Rådhuset

De engelske flyvere hyldes på Torvet

STEMMESTEDER

Gunslev. Raadhussalen.

Horbelev. } Borgerskolen

Falkerslev. } Torvet (over Gaarden)

Maglebrænde. Vaalse. } Det nye

Stadager Kirkeby. } Gymnastik-

Kippinge Brarup. } hus.

Aastrup. } Fotograf

Stubbekøbing. } Rasmussen.

Gunslev Eskildstrup.

Torkildstrup. } Tavillo-

Lillebrænde. } nen

Nr. Vedby Nr. Alslev. } og Teltet

Karleby-Horreby- } Dyreskue-

Nr. Gislev. } pladsen.

Slutningsstemmested er i
Raadhussalen.

Folketingsvalg 1903

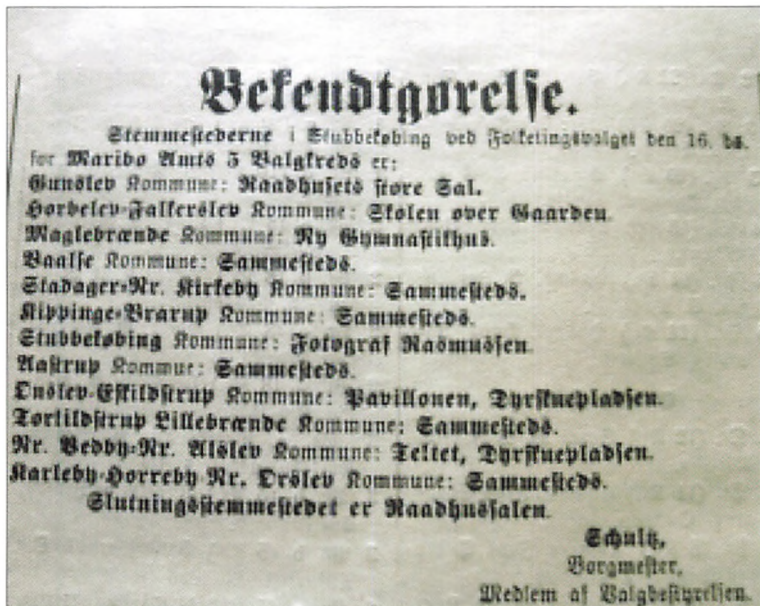
af Karin Suhr Rasmussen

Ved folketingsvalget den 16. juni 1903 var det anden gang, afstemningen var hemmelig. Første gang var i 1901. Indtil da foregik valget ved, at man samledes på Torvet, hvorefter stillerne til de opstillede kandidater præsenterede disse og agiterede for, hvorfor man skulle stemme lige bestemt på deres kandidat. Derefter blev der diskuteret, og der blev stillet spørgsmål, hvorefter man gik over til afstemningen, der foregik ved håndsoprækning. Blev der usikkerhed om optællingen af de oprakte hænder, og det blev der næsten altid, kunne en af de opstillede eller 25 vælgere kræve navnlig afstemning. Det betød, at alle stemmeberettigede blev råbt op, hvorefter de sagde, hvem de stemte på. Dette blev ført til protokols, hvorefter stemmerne blev talt igen.

Landet var inddelt i kredse, og hver kreds valgte et folketingsmedlem. Altså flertalsvalg i enkeltmandskredse, som man også gør i England i dag. Uberygtede mænd over 30 år havde stemmeret, hvis de havde haft fast bopæl i valgkredsen i mindst et år, ikke skyldte fattighjælp og havde rådighed over eget bo. Man var valgbar, når man var fyldt 25 år og opfyldte de samme betingelser.

I 1903, hvor der nu var skriftlig hemmelig afstemning, foregik det stadig i valgkredsens hovedby, hvortil der ikke burde være mere end tyve kilometer, så alle kunne nå frem og hjem på en dag. I Stubbekøbing var der oprettet flere valgsteder, som man skulle benytte efter hvilket sogn man kom fra. På arkivet har vi et klæde, hvor sognene og de tilhørende valgsteder er malet på. Klædet var ophængt på Rådhuset, men man kunne også orientere sig i aviserne.

Til venstre: Klædet med anvisning af valgsteder for de enkelte sogne.

Bekendtgørelse om valgsteder i Stubbekøbing Avis

Før valget, der blev udskrevet den 15. maj, havde der været afholdt vælgermøder flere steder, bl.a. i Stubbekøbing, Nr. Alslev, Horbelev og Gundslev, hvor kandidaterne har været til stede og forklarede, hvad de ville arbejde for, hvis de blev valgt.

De to kandidater i Stubbekøbingkredsen var Jens Stub, gårdejer fra Nr. Alslev, der stillede op for Venstrereformpartiet, og proprietær Poulsen-Nørbjerg fra Thy, som på kandidatlisten er opført som tilhørende A, hvilket står for Agrar, men som på valg møderne sagde, at han ville støtte reformpartiet, som havde regeringsmagten.

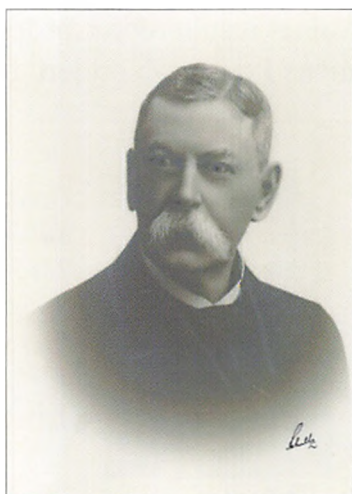
Efter systemskiftet i 1901, der betød, at regeringen var baseret på folketingsflertallet, var landets første venstreregering blevet dannet. Venstre var i 1894 blevet delt i Det Moderate Venstre, der i nogen grad samarbejdede med Højre-regeringen, og Venstrereformpartiet, der i 1901 havde vundet 72 mandater ud af de 113 medlemmer af folketinget.

Regeringsmagten og det store flertal havde givet grundlag for et reformarbejde, der bl.a. demokratiserede skole- og kirkevæsen, hvilket blev et tema i valgkampen. Men den største reform var indførelsen af indkomst- og formueskat, samtidig med at hartkornsbeskatningen blev afskaffet. Det betød, man i byerne skulle betale mere i skat, mens landbruget slap billigere.

Et andet stridspunkt var forsvarspolitikken, hvor man i mange år havde diskuteret og været uenige om Københavns befæstning. Det sidste gjorde, at Reformvenstre i 1905 blev sprængt og Det Radikale Venstre blev dannet.

Så der var nok at diskutere for den lokale Jens Stub, der repræsenterede regeringen og Poulsen-Nørbjerg fra Thy, der på valglisten står som tilhørende Agrarpartiet.

Valdemar Schultz, Stubbekøbings sidste kongeligt udnævnte borgmester. Valdemar Schultz blev i 1900 udnævnt til borgmester, by- og herredsfoged, et embede, han bestred til 1919, hvor loven blev ændret, så borgmesteren skulle findes blandt de valgte byrådsmedlemmer.

Valget blev som sagt afholdt den 16. juni, og i Stubbekøbing Avis 17. juni kan vi læse, hvordan valghandlingen foregik og hvad resultatet blev:

"Da det regnede jævnt hele formiddagen var der ikke samlet saa mange paa Torvet foran Raadhuset, da Borgmester Schultz som Valgbestyrelsens Formand Kl. 11 aabnede Valghandlingen med at udbringe et Leve for Kongen og Fædrelandet.

Efter at han derpaa havde oplæst Kandidaternes Navne og deres respektive Stillere, gav han ordet til Lærer Hansen, Gunslev, der udtalte sin glæde over Systemskiftet.... ”

Lærer Hansen og derefter bogholder Skytte fra Aastrup anbefalede, at man stemte på Poulsen-Nørbjerg.

Lærer Jørgensen, Vålse, lærer Nielsen, Klodskov og gårdejer Jens Thrane, Stangerup, anbefalede derimod, at man stemte på Jens Stub.

Til sidst fik de to kandidater ordet, hvor de udtalte sig som ved vælgermøderne og besvarede nogle af de udtalelser, der var kommet.

Herefter blev valget åbnet, og man fordelte sig på de forskellige valgsteder i byen.

Valget resulterede i, at Jens Stub blev valgt med 1078 stemmer, mens Poulsen-Nørbjerg fik 962.

*Gårdejer Jens Stub, Nørre Alslev, 1857-1927.
Stillede op i Stubbekøbing ved folketingsvalgene i 1895 og 1898, hvor han tabte til Det forhandlende Venstres folketingsmand N.J. Larsen.
Han var kredsens folketingsmand til næste valg i 1906, hvor han tabte til gårdejer Kr. Jensen, Højby.
Jens Stub stillede ikke op mere.*

Dagen efter kom reaktionerne på valget. Stubbekøbing Avis skriver

”Valget i Stubbekøbingkredsen

Valget her bragte helt og utvetydigt Venstrereformpartiet den sejr, der gennem mange Aar ved trofast samarbejde er virket for her i Kredsen.

Det viste sig nu, at den Udvikling, som i de senere Aar er foregaaet i hele Landet: Tilslutning i stadig stigende grad til Reformpartiet i Anerkendelse af dets Virkekraft og i tiltro til dets maaltbevidste Fremtidspolitik, ogsaa her har gjort sig gældende, og ved dette Valg traadte Maribo Amts 5. ind i Rækken af de Kredse, som sendte en af Reformpartiets trofaste Tilhængere ind på Rigsdagen.”

I Folketidende var reaktionen noget anderledes:

”Her på Lolland-Falster har vi kun at beklage Udfaldet i Stubbekøbing, hvilken Kreds ved at ombytte Hr. N.J. Larsen med Hr. Jens Stub i stedet for med Poulsen-Nørbjerg har tilføjet sig selv en skade, som den rimeligvis kommer til at rette ad Aare”.

Svaret kom næste dag i Stubbekøbing Avis:

Valget i Stubbekøbing er ikke efter ”Folketidendes” Kogebog, og det er let forstaaeligt, da det viser, at ”Folketidende” ikke har den indflydelse i 5. Kreds, som den har haft. Thi ”Folketidende har af et ærligt hjerte angrebet Jens Stub og rost Poulsen-Nørbjerg, men Fakta blev ligefuldt det, at Jens Stub blev valgt.”

Resultatet af Folketingsvalget i 1903:

Socialdemokratiet vandt 2 mandater til ialt 16

Højre og konservative vandt 4 mandater til ialt 12

Det moderate (forhandlende) Venstre tabte 4 mandater til ialt 12

Venstrereformpartiet tabte 3 mandater til ialt 72

Der blev valgt et mandat uden for partierne, og så var der alle nej-stemmerne.

Nej-stemmer fremkom ved, at der i kredse, hvor der kun var opstillet 1 kandidat, blev denne godkendt som kredsens folketingsmand, medmindre mindst 50 personer i kredsen havde krævet, at

der blev holdt afstemning for eller imod kandidaten.

I 1903 var der 26 kredse, hvor der kun var opstillet en kandidat. I de 10 af kredsene blev kandidater valgt uden afstemning, men i 16 kredse var der ja/nej afstemning. Ingen steder fik nej-sigerne flertal, og kandidaten var valgt. Hvis der havde været flertal blandt nej-stemmerne, kunne en ny kandidat melde sig senest kl. 8 den følgende dag, og der skulle afholdes nyt valg. Hvis ingen meldte sig, blev den oprindelige kandidat valgt.

*Kilder: Sven Henningsen: Stubbekobing 1354-1954
Stubbekobing Avis
Lolland-Falsters Folketidende
Aarhus Universitet: danmarkshistorien.dk*

Om ældre og udsattes forhold gennem tiderne.

Af Jens Dag Lose

Siden kristendommens indførelse har ældreforsorgen hvilet på næstekærlighedsbuddet og Det fjerde bud: Du skal elske din far og din mor. Selvforsørgelsesprincippet var det bærende. Var man ude af stand til at arbejde, måtte slægten træde til. Hvor dette ikke var muligt, var det kirkens opgave, at træde til. Hvor kirkens midler eller vilje ikke rakte, var tiggeri den eneste mulighed.

Ved overdragelse af virksomhed og fast ejendom, var man forpligtet til at forsørge sine forældre, eller den, man overtog virksomhed og ejendom fra. En sådan aftale blev som oftest skrevet ind i skødet og kaldtes en undertægts - eller aftægtskontrakt. De tidligste aftægtskontrakter kunne være meget detaljerede. Der kunne være bestemmelser om boligens indretning og vedligeholdelse, om hvilket indbo aftægtsmanden eller -kone måtte udtage til eget brug og hvilke redskaber og tøj. Ligeledes var der bestemmelser om levering af brændsel og fødevarer og uld og hør til fremstilling af klæder, om kørsel og pleje og lægehjælp og medicin i sygdomstilfælde, og endelig bestemmelser om bekostning af begravelse. Kontrakten var uopsigelig. Det hele blev værdisat, således at aftægtsfolkene i tilfælde af uoverensstemmelser kunne vælge at fraflytte og modtage en pengeydelse i stedet for. Senere kontrakter blev mindre detaljerede, især med hensyn til hvad aftægtsfolkene kunne udtage af boet. De seneste aftægtskontrakter blev, så vidt vides, oprettet i 1960'erne.

De ubemidlede

måtte inden reformationen sætte deres lid til kirken. Det var især klostrene, der måtte løse denne opgave. I byerne især ved at man oprettede hospitaler, hvor de, der ikke havde andre muligheder kunne opholde sig.

Her skelnedes der ikke imellem kategorierne. Gamle, syge, handicappede, ubemidlede enker med mindre børn og forældreløse børn var alle under samme tag. Forudsætningen var dog, at man var ude af stand til at forsørge sig selv, og at man ikke var løsgænger: d.v.s, at man ikke var arbejdssky, prostitueret eller kriminel. Sådanne måtte ernære sig ved tiggeri. Hospitalernes indtægter var gaver og almisser.

Når det var muligt at drive hospitaler ved gaver og almisser, og for den sags skyld at ernære sig ved tiggeri, skyldtes det først og fremmest, at man havde den opfattelse, at gode gerninger, hvortil gaver til hospitaler og almisser til de fattige hørte, fremmede ens chancer for at komme i himlen.

Stangerup Hospital, der nævnes i Vedtægten mellem interessenterne i Stangerup Gods. Her står "Angaaende det i Stangerup Bye funderede Hospital da bliver det en pligt for Stangerup og Maglebrænde Byer at vedligeholde Hospitalets Grund og Haugeplads med forsvarelig indhegning "og "uden betaling at lade rense og feje 3de skorstene, samt at komme de fattige til hjælp med Brød-bagning og "uden betaling at hense og begrave Hospitalets Liig." Derimod skal de 30 læs tørv, der årligt skal køres til Hospitalet anskaffes og tilføres imod betaling af samtlige efter omgang.

Kirkeordinansen 1539

Med reformationen i 1536 ophæves skellet mellem gejstligt og verdsligt liv. Det medfører, at klostervæsenet afskaffes og selvforsørgelsesprincippet forstærkes. Livet i kald og stand er en gudvelbehagelighed, og i sig selv en gudstjeneste. Der er altså ikke længere forskel på folk uden for og inden for klosterets mure. Det betyder dog ikke, at kirkens forpligtelse og indflydelse på de udsattes forhold forsvinder.

I forbindelse med at kirken nyordnes i kirkeordinansen, bevares en del hospitaler til forsørgelse af dem, der ikke kan forsørge sig selv. De tillægges indtægter i form af gods, og der samles ind i alle kirker til de fattige.

Forordning om betlere 1683

Da almenheden, det vil sige folk som flest, sjældent lever op til øvrighedens forventninger tiltager tiggeriet. Medvirkende årsag er også krig og anden ulykke. Med forordningen om betlere søger man at dæmme op for tiggeriet. Man skal nu have tilladelse til at tigge. Tilladelsen begrænser sig til den by eller det sogn, hvor man er hjemmehørende.

Der skelnes endvidere imellem værdigt trængende, som er forældreløse børn, syge og gamle, og uværdigt trængende, som er dem, der ikke vil arbejde. De sidste kan ikke få tilladelse til at tigge.

Forordning om betlere 1708

Da tiggeriet ikke aftager i omfang opkræves en afgift af alle embedsmænd herunder også præsterne til finansiering af de oprettede fattiggasser. Derudover opfordres alle formuende mænd til at give et bidrag, som de selv fastsætter! (Man ved f.eks. at Marie Grubbes mand Søren Sørensen Møller i nogle år giver 2 mark til fattiggassen i Aastrup sogn.)

Der samles fortsat ind til de fattige i kirkerne, og der indføres tillige fattighjælps protokoller, hvori såvel ydere som nydere ind-

føres. De indkomne beløb uddeltes til sognets værdigt trængende. På landet betaltes der ofte i naturalier, f.eks. ved, at man påtog sig en gang om ugen eller måneden at bespise en eller flere værdigt trængende. De sengeliggende fik maden bragt.

Også her forventedes det, at præsten gik foran, som det gode eksempel. Hvor hospitaler eller fattighuse fandtes, skulle de mest trængende have ophold der.

Ved ubemidlede dødsfald skulle gravsted stilles til rådighed vederlagsfrit. På landet skulle landsbyens mænd uden betaling kaste graven og besørge liget til kirkegården. I byen skulle stoderfogeden sørge for at skaffe mandskab til samme formål. Udgifterne afholdtes af fattiggassen. Salg af eventuelle efterladenskaber skulle dække kassens udgifter. Og et eventuelt overskud skulle tilfalde kassen.

Folk, der nægtede at arbejde, skulle sendes til København, på arbejdsanstalt, mændene til Pesthuset, kvinderne til Spindehuset og de uforsørgede børn til børnehuset.

Fattigreglementet for Danmarks købstæder 5.juli 1803.

Der skelnes stadig mellem værdigt og uværdigt trængende, ligesom princippet om, at hvert sogn og hver by tager sig af sine egne opretholdes.

De trængende inddeles i 3 klasser:

1. de uarbejdsdygtige
2. forældreløse børn
3. delvist uarbejdsdygtige

Da antallet af værdigt trængende ikke falder, men tværtimod stiger slår fattiggassernes pengebeholdning ikke til. Udover den tvungne fattigskat og de frivillige bidrag indføres grundskat og auktionsafgift til dækning af udgifterne.

De uarbejdsdygtige forsynes med kost eller penge, hvis de ikke kan optages i hospitaler eller andetsteds. Derudover med nødvendigt tøj, og med husly og varme ved anbringelse som ovenfor nævnt, Og endelig med pleje i sygdomstilfælde.

Forældreløse børn anbringes i pleje under fattigvæsnets tilsyn, indtil de kan sættes i tjeneste, senest efter konfirmationen.

De delvist uarbejdsdygtige får supplerende understøttelse i form af naturalier.

For at få hjælp, skal man henvende sig til præsten, som sammen med fattigforstanderen afgør, om man er berettiget til hjælp.

I sygdomstilfælde sendes bud til fattiglægen, og præsten fører tilsyn med den syge.

Ved dødsfald betaler fattigkassen begravelsesomkostningerne.

Afdødes efterladenskaber sælges, og indtægterne tilfalder fattigkassen.

På landet fortsætter forordningen fra 1708 med at være gældende.

I 1841 bliver det påbudt ved lov at opføre fattighuse i hvert sogn, hvor de mest udsatte kan få ophold. Fattiggårdene, der opføres i byerne, er arbejdsanstalter, som typisk er fælles for flere sogne.

Fattiggården i Horbelev er bygget efter loven i 1841. Den blev revet ned i forbindelse med, at man i 1923 byggede Alderdomshjemmet på Grønsundsvej, hvor man også lavede en bygning til Fattighus, hvis beboere fik maden fra Alderdomshjemmet.

Aldersunderstøttelsesloven 9.april 1891

I Grundloven af 1849 bliver alle i princippet sikret ret til offentlig hjælp, hvis man ikke har anden forsørgelsesmulighed. Man fortabte dog visse rettigheder, f.eks. retten til at gifte sig og stemmeretten.

Det skelsættende ved loven om aldersunderstøttelse er, at man bevarer sin stemmeret, selvom man modtager hjælp. Man skal være fyldt 60 og ikke have modtaget fattighjælp i 10 år forinden.

Med denne lov skelner man for første gang mellem de gamle og de fattige. De gamle i almindelighed er nu ude af fattigloven. Der vedtages derfor også en ny fattiglov samme år, og året efter i 1892 vedtages lov om anerkendte sygekasser. Dette indebærer en form for selvforsikring, som bevirker, at det ikke længere medfører rettighedstab at modtage hjælp til læge og jordemoder, samt begravelseshjælp.

I 1922 ændrer aldersunderstøttelsen navn til aldersrente i forbindelse med en lovændring.

Fattighjælpsloven af 1891

Fattighjælpsmodtagere mister valgret og valgbarhedsret til Rigsdags- og kommunevalg, og underlægges fattigvæsnets tilsyn, kontrol og beslutninger om forsørgelsesmåde. En mand, der 5 år forinden havde modtaget fattighjælp, kunne ikke indgå ægteskab uden forsorgskommunens tilladelse.

På landet bliver det forbudt at lade de fattige gå på omgang fra gård til gård. Hjælpen skulle primært modtages i eget hjem.

På forsørgelses- og arbejdsanstalter skulle de fredelige og de umoralske fattige holdes adskilt.

Socialreformen 1933

Her afløses skønsprincippet af retskravsprincippet, dog således at man skulle være forsikret for at oppebære sine rettigheder. Var man ikke det, gjaldt fattighjælpens principper stadig.

Samme lov medførte, at staten og amtsrådene kunne pålægge kommunerne at indrette eller opføre alderdomshjem.

Alderdomshjemmene var forbeholdt aldersrentenydere med svækket helbred. Man måtte dog ikke være plejekrævende ved optagelsen.

Lov om folkepension 2.oktober 1956

Alle over 67 får ret til folkepension. Enlige kvinder over 62 får samme rettighed. Hermed er man nået frem til de forhold på området, som vi i dag kender til, hvor der er udspændt et økonomisk sikkerhedsnet under dem, der af den ene eller anden grund ikke kan forsørge sig selv.

Det er dog først med loven om offentlig forsorg i 1961, at bestemmelsen om tab af valgret og valgbarhed for uværdigt trængende ophæves og begrebet derfor, i det mindste i lovgivningen, forsvandt.

Stormfloden 1872

Af Karin Suhr Rasmussen

Knud Hansen, der i 1922 udgav bogen ”Stormfloden paa Lolland-Falster 1872. Øjenvidners Beretninger”, indleder den således

”Du Danskes Vej til Roes og Magt sortladne Hav.

Vore digtere har i Tidernes Løb opildnet hinanden til at prise Havet i så højstemte Toner, at man godt for en Gangs Skyld kan gøre opmærksom på, at denne Vand-Begejstring egentlig ikke helt ubetinget har sin rod i den nøgterne danske Befolkning. Den er påduttet os. Nej, den jævne danske Befolkning, der i nogle Årtusinder har boet på en Lerbanke midt i havet, kender denne store Husvært alt for godt til at være særlig begejstret for ham. Mange sørgelige Erfaringer har i Slægt efter Slægt aflejret en urokkelig, næsten overtroisk Mistillid til havet - de hader og frygter det, snarere end de elsker det. Derfor må man så meget mere beundre den Sindsro og det Mod, Lolland-Falstringerne viste under Stormfloden. De lod sig ikke forbløffe.”

I Årsskrift 1997 bragte vi nogle af Knud Hansen beretninger, som er skrevet 50 år efter det skete.

I aviserne fra 1872, i vores tilfælde Stubbekøbing Avis, får man beskrivelsen af katastrofen, som den blev kommunikeret undervejs med den forskydning, det giver, når hverken telefonen eller bilen er opfundet, så nyhederne en gang imellem er lidt længe undervejs.

Stubbekøbing Avis den 14.november:

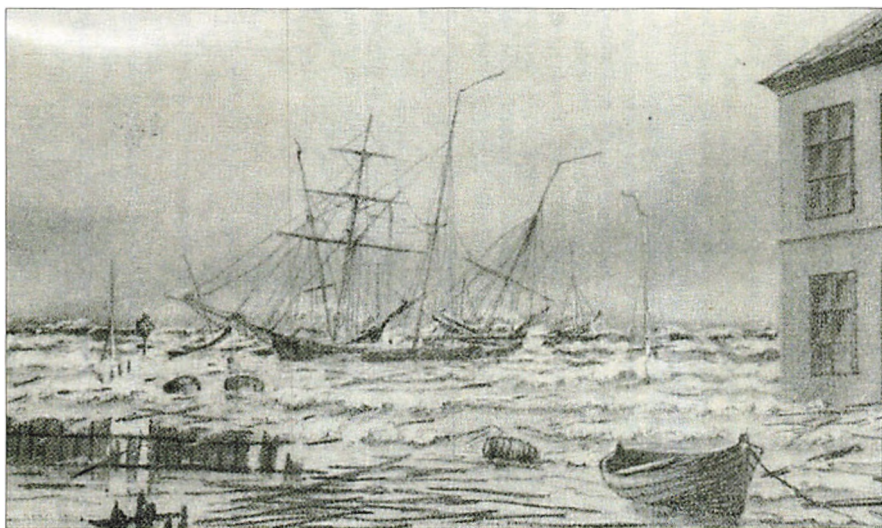
Efter at det igaar havde stormet temmelig stærkt af nord og bragt Vandet til at stige betydeligt, er dette ved den tiltagende Storm i Nat og op ad Dagen steget til en ukendt Højde. Det er et sørgeligt syn at se al den Ødelæggelse på Havnen, hvor Tømmer, Baade og alle mulige Ruiner svømmer imellem hinanden. I det Øjeblik, vi

nedskriver dette, gaar Bølgerne med stærkt Raseri henover Havnepladsen, saa at Toldboden og Havnehuset ligger som Øer i Havet og er afskaaret fra Forbindelse ad sædvanlig Vej.

Værst ser det ud ad Dosseringen, hvor de dejlige Strandhaver frembyder et sørgeligt Skue: Plankeværker, Stensætninger, Stakitter og Jord med Planter er over alt gjort til Bytte af det graadige Hav.

Bådfører Johan Aasbergs Baghus er næsten ganske bortskyllet, og det deri værende Brænde er for en Deel ligeledes Bølgernes Rov.

En Del Fartøjer og Baade, der ligger i Havnen er udsatte for stor Fare; enkelte Baade er allerede gaaet løse og driver; nogle Fortøjninger er sprunget, så det gælder om, at de der endnu holder, fremdeles vil vedblive at holde, da de ellers vil hugges i stykker mod Bolværket, som Vandet staar højt over. På Kirkegården er en stor Pyramidepoppel knækket over som glas og har i sit Fald knust et Baghus. Overalt hører man om omstyrtede Træer og nedfaldne Tagsten.

En ukendt tegner sad på stormflodsdagen i Havnegade og lavede en skitse af den oversvømmede havneplads. Bygningen er Toldboden, der senere blev revet ned for at gøre plads til stationsbygningen.

Skal Stormen – hvad Gud forbyde – vedblive endnu et Døgn, og Vandet vedblive at stige, vil endnu større Ulykker ske, idet enkelte Vaaningshuse ville blive udsatte for fare.

- *Efter ovenstaaende var skrevet, er en svensk Jagt samt Konsul Benzons Lystkutter sunket i Havnen. En Skonnert fra Sorø, som har ladet en del Korn, hugger stærkt på Bolværket og formenes at have en Lækage.*

Den 16. november har man fået flere oplysninger om katastrofens omfang:

”Uvejret med Storm og Højvande, som rasede i Tirsdags og Onsdags, og hvorom vi meddelte i forrige Nr., overgik alt, hvad der er kjendt i Mands minde. Havnen har taget betydelig Skade: Bolværker, Rækværker og Plankedækker er bortrevet og megen Jordfyldning bortskyllet. 3 Vrag ligger i Havnen, hvor de sloges i stykker tillige med flere både. På Strækningen mellem Havnegade og Møllestræde ligger Tømmer, Brædder, Lægter, da Købmændenes Tømmer og Brædder fra Oplagspladserne ved Havnen er splittet til alle Sider, langs Byens Marker ligger Både og Ruiner af Både, som er drevet hertil fra de nærmeste Kyster. Ved Grønsunds Færgeri og fra Lodserne og Fiskerne er mange Både drevet bort eller slået itu. I Husene ved Grønsund stod Vandet højt, ligeledes ved Søborg, og dog hører man kun, at en Ko og en Kalv er druknet, hvorimod dog intet Menneskeliv er ofret. En mand var i stor fare, da han måtte slæbes med et Tov gennem Vandet af en Mand, der red på en Hest; han var ikke i sin forkomne Tilstand i stand til at bestige en Hest.

Desværre meddeles, at Bødker Jens Jørgensens 5-årige Søn skal være druknet i en Grøft. Barnet var gået ud for at gå fra Forældrenes Hus ved Noret til Lars Hares Gård, hvor Moderen var. Stormen har sikkert blæst ham i Grøften.

Ved Pomle Nakke er de store Bøge revet bort, og Pavillonen ved Sølyst er skyllet helt væk; familien, som boede der, reddede sig

kun med nød.

Blandt alt, hvad der meddeles, er dog intet skrækkeligere end Bøtøs skæbne. Der skal alt, Mennesker og Dyr, være omkommet, undtaget én Familie, der boede i etatsråd Tesdorpf's Gård; de var kravlet op på Taget, hvorfra de reddedes af en Båd. Manden har meddelt at have set 17 Lig.

En del Både, som blev hentet af de tilgrændsende Naboer fra Nykøbing, kom desværre for sent for at redde de omflydte Beboere.

- Udenfor Grønsund er strandet en hannoveransk Evert, der ligger på aldeles tørt Land; den var ballastet og på rejse til København. Mandskabet er reddet."

Det er desuden beskrevet, hvordan den orkanagtige storm har raset i København, hvor Svanemølle har mistet noget af vingerne, og en stor skorsten på Amager er væltet. Der berettes om skader i Køge, i Middelfart og Svendborg. I Præstø gik vandet så højt op, at man sejlede i gaderne.

Den 19. november henvises til omstående bekendtgørelse fra politimesteren, "idet man gør opmærksom på den Ubehagelighed, man udsætter sig for, i fald man undlader at anmelde bjergede Sager.

Den tro, at det ikke kommer så nøje med det, der opfiskes af Havet, er i sig selv urigtig, hvor almindelig den end er udbredt, thi lige så lidt andet Hittegods er ejendom, er det fra Havet bjergede det."

Enhver, der maatte have bjerget Gods paa Forstranden eller i Soen, advares om uopholdelig derom at gjøre Anmeldelse til nedkommende Sognefoged eller her paa Kontoi-ret, forsaavidt Kjobstaden Grund angaaer. De, som antræffes i Besiddelse af strandet Gods uden at have gjort Anmeldelse derom, ville blive tiltalte og straffede.

Stubbefjording By- og Herredskontoir,
den 18. Novbr. 1872.

U. Ørenboll.

I Fredags Morges Kl. 6, strandede en Bark eller Brig på Tolken; Skroget uden Rigning og Master blev bjerget af to Fiskere fra Søborg her inde i Grønsund; Det blev sat på Grund ved Sortsø, hvor det viste sig, at det var ladet med Brædder, der nu udlosses.

To Jagter staar strandede, en i Havnsø Skov og en i Sortsø Skov. Færgen ved Grønsund staar paa A. Rasmussens Mark i Oure og er stærk havareret.

I Hesnæs var Husene under vand og et er drevet bort.

En Mængde Brædder og Planker - flere hundrede tylter (1 tylt er 12 stk.) er drevne paa Kysten, saa der er anledning til at tro, at flere skibe er forulykkede på Tolken.

I Gjedesby er 24 Huse aldeles tilintetgjort og tildels forsvundne, og de øvrige Gaarde og Huse uden Døre, vinduer, Vægge osv. Strandinger har ligeledes fundet sted, men hvor mange vides endnu ikke. De man har opdaget, er skete helt oppe i Landet. Saaledes står der et Barkskib på Stouby Græsninger, og en Jagt har stødt et Hus bort, for selv at indtage dets plads. Saavidt man kan skjønne, er begge Skibe uden Besætning; dog tro Enkelte idag at have mærket et Menneskes Bevægelse ombord i Jagten.

Et tremastet Skib siges at staae i Land midt paa Gjedsørode.

Den 21. november har avisen en lang omtale af stormens ødelæggelser bl.a. i Sandvig og Allinge, og at mandskab fra de strandede er indkvarteret rundt om hos landbefolkningen, ligesom en del besætninger er kommet til Præstø.

Beretningerne om de store oversvømmelser og de mange omkomne på Sydlolland er nu også nået til Stubbekøbing.

Bl.a. fortælles, at med undtagelse af en gård og et par huse er alle boliger paa Humminge forsvundet:

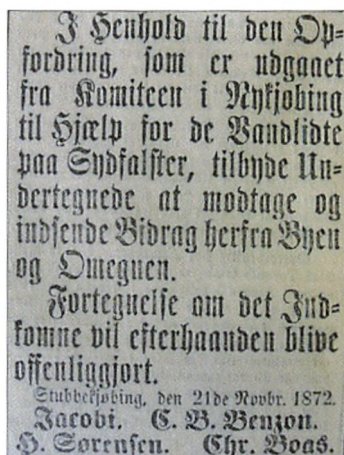
I et af Husene, hvor der boede et Par enlige Folk, var Manden fraværende. Den ulykkelige Kone saa pludselig Huset omgivet af vand, og da det under saadanne Omstændigheder var hende umuligt at forlade det, søgte hun ly paa Loftet.

I løbet af Natten vedblev Vandet at vokse; hun hørte det snart nedenunder piske mod Loftet; pludsselig blev Huset løftet ivejret og baaret oppe af de fraadende Bølger sejlede hun paa sit farlige Fartøj ud mod Østersøen. I sin Fortvivlelse brød hun Hul i Taget, og hun var netop blevet færdig med dette arbejde, just som Huset paa det voldsomste tørnede mod en høj Pil, i hvis Grene hun fik fat. I Pilens Krone tilbragte hun nu hele Natten samt det meste af Torsdagen, da det lykkedes at frelse hende, men i en yderst forkommen Tilstand.

En mængde familier i Gloslunde, Dannemarre, Vestenskov og Kappel Sogne er blevet hjemløse.

Nu begynder der at blive startet indsamlinger til de skadelidte, bl.a. vil kongeparret arrangere en stor offentlig koncert til fordel for de skadelidte.

Den 23. november omtales oprettelsen af en kommite i Stubbekøbing, dannet af fire mænd fra byen, der tilbyder at modtage og videresende de gaver, der vil blive ydet. Fortegnelse over det indkomne vil blive offentliggjort.

”For at Kvinderne, hvis Hjerter er mest aabne for Ulykken, også kunne give sin selvstændige Skærv, har der dannet sig en Komite af Kvinder, der agter, i Lighed med hvad der sker i de fleste Byer, at afholde en Bazar”.

Og der er annoncer med anmodning om hjælp fra flere af de sogne, der blev ramt af oversvømmelserne, Væggerløse, Skelby og Gedesby, Rødby Købstad og Fuglse Herred.

Den 26. november beder kvinderne i en annonce, om at man vil skænke en større eller mindre gave til deres basar, der afholdes den 13., 14. og 15. december. De skriver *"Da hurtig hjælp er nødvendig, og tiden til håndarbejder er knap, vente vi ikke mange sådanne ting; men vi modtage gjenstande af enhver som helst Art"*.

I samme avis meddeler postvæsenet til behagelig efterretning, at pakker med klædningstykker og lignende genstande samt pengebreve, der indleveres til komiteer for de skadelidte befordres frit med posten.

Den 28. november efterlyser Stubbekøbing Politikammer ejerne af forskellige genstande, der er drevet op på forstranden, f.eks et par frakker, en syltekrukke, to par årer, en galvaniseret kedel, en lygte, et par benklæder, en rok og meget mere, som man kan afhente ved at bevisliggøre sit ejerskab.

Samtidig meddeles der om Auktion over vraggoods mandag den 2. og tirsdag den 3 december kl. 10:

"bortsælges ved Auktion en Deel på Kysten, fra Stubbekøbing havn til Sortsø, inddrevet Vraggoods, bestaaende af ca. 1300 Tylter Brædder, ca. 20 Tylter Fyreplanker, stort Fyrretømmer, 2 Merseræer, en Messingstang, en Lossebom, Sejl og andre dele af skibe m.v.

Auktionen begynder den første dag ved Stubbekøbing Havn, den næste Dag under Barup Jorder, og fortsættes derefter kl. 12 ved Sortsø Skibested.

Vederhæftige og bekjendte Kjøbere gives 6 Ugers Kredit".

Begge annoncer er underskrevet af V. Oxenbøll, Borgmester, By- og Herredsfoged.

Avisen forsætter de følgende dage med annonceringer for auktioner over vrag- og strandingsgods samt lange lister med de indsamlede beløb og mere udførlige beskrivelser om ødelæggelserne på Sydfalster.

I Hamborg er der indsamlet 12.000 Rd. til de vandlidte i Danmark selv om der også er indsamlinger til de skadelidte i Tyskland, som der er en del af, især i Hamborgs nærhed.

Den 19. december kommer resultatet af kvindernes Basar den 14. og 15. december.

Basaren gav en nettoindtægt på 714 Rd. 4 Mk og 15 Sk.

Beløbet er afleveret til Kommitéen her i Byen med den bemærkning, at det skal uddeles til de Vandlidte på Falster. Naar der tages Hensyn til, at der er sket Indsamlinger paa Landet og tre Gange forud her i Byen, maa dette Resultat betragtes som særdeles godt efter den korte Tid, der var til Indsamlingen. I Søndags var Basaren besøgt af over 1000 Mennesker, hvoraf en stor Del var Landboere.

Den 23. december fortælles, at i Göteborg var vandstanden i Elven så lav - 5 fod under dagligt - at flere Damp- og Sejlskibe sad fast i Mudderet, og at Pramfarten i Havnekanalerne var umulig.

Den 26. december er der en beretning om de mange strandede skibe på Møn. Der refereres fra Møns Folkeblad:

I Stege er omtrent alle Byens Borgere blevne Bjergere og Kommissionærer, og det er ikke blot Købmanden, men ogsaa Sadelmageren, Skrædderen, Bageren osv., der ses at fare omkring for at tinge Arbejdsfolk til "vores Skibe". Som en følge af denne Efterspørgsel er Daglønnen stegen fra 3 til 8 Rd.

Malere og Værtshusholdere er blevne Toldassistenter med en løn af 10 Rd. daglig. De foretrækker som rimelig er, at være Embedsmænd fremfor at føre Penslen eller skænke halve Bajere og Snapse til Andre.

Ved en Vandring fra Ulvshale Nakke, langs Nordfeldt, Klinten, Budsemarke og Hjelm til Grønsund tælles ikke mindre end 77 større Skibe, som dels er opkastede på Strandbredden, dels ligge og hugge på Revlen i Søen.

Et andet sted står der, at man har måttet standse bjergningen fra de skibe, der ligger under Klinten, da det er forbundet med livsfare. Der er sket store skred, og mange steder er der revner i jorden, så man frygter flere nedstyrtninger.

Resten af året fortsætter det med strandingsauktioner, opfordringer til indsamlinger, lister over giverne og basarer og efterhånden får man kendskab til, hvor voldsomt det har været ved de sydlige og østvendte kyster ikke kun på Falster og Lolland, men også på Sjælland, Fyn og øerne i Smålandshavet. Det var også gået ud over Nordtyskland og særligt området omkring Hamborg var hårdt ramt.

Der er beretninger både om dramatiske redninger og om forfærdelige ulykker.

Hesnæs

Bortset fra en enkelt linie den 19. november, kan jeg ikke finde noget om situationen i Hesnæs, når jeg ser avisen igennem. De beskrivelser, der ikke vedrører Stubbekøbing, stammer fra andre aviser, og der er åbenbart ingen, der har haft kontakt til Hesnæs.

Ifølge ”Huse i Hesnæs”, der blev udgivet af Stubbekøbing kommune og Fredningsstyrelsen i 1984, slap fire huse, der lå ved vejen uden ødelæggelser, mens fire huse, der stadig lå ved stranden blev ødelagt.

Indtil omkring 1870 lå de fleste huse i Hesnæs langs stranden, men af brandforsikringsprotokollerne for perioden 1858-1868

fremgår det, at det er planen, at nogle skal flyttes, enkelte får betegnelsen ”farlig beboelse”. Et af de huse, der undgik ødelæggelse, var i foråret 1872 blevet opført ved vejen.

To huse af de ødelagte huse blev genopført ved Søborg.

Hesnæsvej 78, der blev bygget oppe ved vejen i foråret 1872.

Vandstanden, der steg med op til 3½ meter betød også, at der langs Østerskovens kyst skyllede omkring 22 tdr. land i havet, deraf næsten 10 tdr. land mellem Hesnæs og Abildvig. Hvor vi nu kender de stejle lerskrænter, hvor der stadig sker skred, var der før stormfloden bevoksede kystskrænter.

Sølyst.

På kysten mellem Tunnerup og Corselitze lå to huse. Det ene var et traktørsted, Sølyst, hvor man kunne købe varmt vand til sine kaffebønner, når man var på skovtur.

Selv om husene lå højt, blev de begge skyllet i havet under stormfloden. De blev genopført længere inde i skoven ved Garret.

*Husene ved Garret, opført efter stormfloden. Foto fra 1920'erne.
Foto: Corselitzes Arkiv*

*Kilder: Stubbekøbing Avis
Huse i Hesnæs
Åstrup sogn på Falster*

Sejl og Motorbådsklubben Grønsund

Af Finn Jørgensen

Uddrag af Sejl og Motorbådsklubbens jubilæumsskrift udgivet i 2018:

FORORD

Denne bog er kommet i stand på baggrund af referater fra bestyrelsesmøder og generalforsamlinger. Ideen til at skrive om Sejl og Motorbådsklubben Grønsund oprandt, da jeg fandt en kasse papirer på loftet af klubhuset. Efter den tidligere formand K.B. Nielsen, modtog jeg ligeledes en kasse fyldt med arkivalier vedr. sejlklubben. Jeg synes, at den slags bør opbevares på rette sted. Derfor blev materialet afleveret til Lokalthistorisk Arkiv i Stubbe-købing. Her har man lagt et stort arbejde i at sortere og registrere materialet. Det er blevet ordnet og beskrevet i grupper med samme indhold. Det betyder, at indholdet nu er søgbart, og enhver kan få adgang til at se, hvad der er at se, når der er åbent på arkivet. Materialet er arkiveret under arkivfond A671.

Arbejdet med skrivningen har været en interessant rejse gennem klubbens liv. Desværre er der perioder, hvorfra der ikke er ret mange referater. De er måske gået tabt? Der er perioder, hvor referaterne er meget lidt informative, og andre, hvor de er særdeles udtømmende. Men fælles for den slags er jo, at teksten i referaterne ofte er et supplement og kommentar til de forskellige sager, der er kendt viden om blandt mødedeltagerne. Det betyder, at der somme tider har været lidt læsning frem og tilbage i referaterne for at få en mening ud af teksten, og at der sikkert er steder, hvor jeg har måttet drage min egen konklusion. Derfor er dette skrift ikke nødvendigvis den fulde beskrivelse af historien om sejlklubben, men jeg håber og tror den giver et nogenlunde retvisende billede af, hvordan tingene har fundet sted i Sejl og Motorbådsklubben Grønsund.

Kapsejlads har formodentlig fundet sted så længe, folk har sejlet. Det var de sejlførende fiskerbåde, der kappedes om først at nå fangstpladserne og tilbage igen med fisken. Om sommeren kunne der arrangeres egentlige kapsejladser, hvor det var fiskerbådene, der kappedes. Sejladserne kunne enten være om hvem, der kom først, eller som pålidelighedssejladser, hvor det gælder om at sejle den samme bane på nøjagtig samme tid. På den baggrund vil det vel være rimeligt at fastslå, at alle, der sejler, gerne vil konkurrere på en eller anden måde. Det er en del af sejlsportens DNA. Alle kender vel den bemærkning om, at man ikke sejler om kap med nogen, men kun sejler på tur for sjov. Men så er det jo alligevel lidt rart, hvis man kan overhale en anden båd, der burde være hurtigere end ens egen.

Dansk sejlsport kan med sikkerhed føres tilbage til 1855, hvor den første kapsejlads fandt sted i Åbenrå. De første danske sejlklubber blev allerede dannet i 1866, nemlig "Dansk Forening for Sejlsport" - senere omdøbt til Kongelig Dansk Yachtklub - samt Svendborg Sunds Sejlklub.

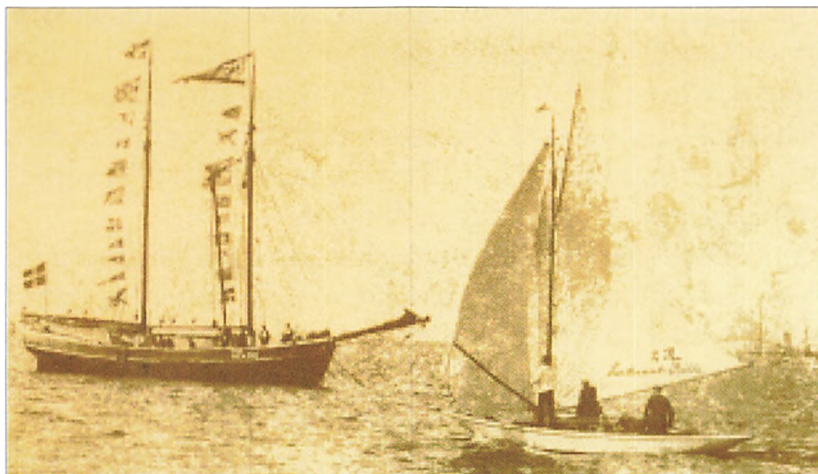

*Kapsejladser i Grønsund
1893*

En række klubber havde sat hinanden stævne i Faaborg den 13. juni 1913, med det formål at stifte en national organisation for sejlsport. Det blev til "Dansk Sejlerdag".

På det tidspunkt var sejlsport og lystsejladser kun noget meget få beskæftigede sig med. Det var særlig personer fra det, man kan kalde det bedre borgerskab, der havde mulighed for at erhverve

et fartøj, som man kun brugte for sjov. Selvfølgelig var der også ganske få andre, der havde en båd, og interesserede sig for kapsej- lads.

Kapsej lads i 1908, hvor løjtnant Bille fik 2. præmie og pakken Pollux var dommerskib.

Men efter 2. Verdenskrig kom der rigtig gang i sejlsporten. Der opstod flere og flere sejlklubber rundt om i landet, hovedsageligt i byerne. Der opstod et ønske om, at klubberne skulle have en mere fyldestgørende repræsentation fra de forskellige landsdele. De skulle samtidig inddeles i kredse, som i forhold til medlemstal kunne blive repræsenteret i forretningsudvalget. ”Dansk Sejlerdag” blev reorganiseret, fik nye love, og man fik gennearbejdet alt det, der var nødvendigt for, at den danske sejlsports centrale organisation fik et nyt ansigt. Det medførte, at ”Dansk Sejlerdag” i 1949 blev indmeldt i Dansk Idrætsforbund, og navnet blev ændret til ”Dansk Sejlunion”.

DE FØRSTE KLUBBER I STUBBEKØBING.

Denne udvikling kom selvfølgelig også til Stubbekøbing. Her var forudsætningerne for at dyrke sejlsport til stede i rigt mål. Der var et farvand, endda et dejligt farvand. Der var en havn, og der var folk, der havde en båd. Mange havde en jolle, som for det meste blev anvendt til noget praktisk såsom strandjagt og fiskeri. Men efter 2. Verdenskrig dukkede der også egentlige lystbåde op. Det blev efterhånden et mere udbredt fænomen.

På det tidspunkt var Stubbekøbing Havn en travl fiskeri- og industrihavn. Derfor var lystbåde og andre mindre fartøjer henvist til en svajepæl eller for enkeltes vedkommende en lille bådebro uden for den egentlige havn.

I 1945 var der i Stubbekøbing dannet en forening for strandjægere. Det er den forening, der i daglig tale omtales som Strandjagtforeningen, eller blot Strandjægerne. Men det handlede som navnet siger, mere om jagt end om egentlig lystsejlad. Desuden ser det ud, som om denne klubs medlemmer fortrinsvis kom fra de såkaldt lavere sociale lag i samfundet. Den gang havde ingen arbejdsmand eller håndværkersvend råd til at have en båd blot for at anvende den for sjov.

Men da samfundet efterhånden igen kom i gang efter krigen, blev tiderne bedre. Folk med gode og faste indtægter fik mulighed for at have et lystfartøj, kun til fornøjelse og sport.

I takt med udviklingen af sejlsport i det øvrige land, opstod der også blandt Stubbekøbings sejlsportsinteresserede et ønske om at organisere sig i en sejlsportsforening. Derfor begyndte nogen at arbejde med sagen og fandt tilslutning til ideen.

Det betød, at man på en stiftende generalforsamling satte en sejlklub ”i vandet”. Det skete på en stiftende generalforsamling, der fandt sted den 8. juni 1948 og foreningen fik navnet ”Stubbekøbing Motor og Sejlforening”. Dennes første bestyrelse kom til at bestå af Erik Brixen, Verner Jørgensen, Aage Svendsen, Knud Sass Nielsen og Poul W. Wulff.

Foreningen blev stiftet med det formål at fremme lystsejlads, såvel med sejl som med motor. Som medlemmer kunne optages enhver uberygtet mand eller kvinde.

Kontingentet for aktive medlemmer var 2 kr. om måneden, der opkrævedes 4 gange om året. Passive medlemmer betalte 4 kr. årligt, der kun opkrævedes en gang årligt. Aktive medlemmer gav et indskud på 2 kr.

Generalforsamlingen skulle holdes i marts måned, og regnskabsåret var kalenderåret. Ellers ligner vedtægterne, de vedtægter man almindeligvis har i foreninger.

Denne forening havde ikke noget klubhus, men den havde en stander og et jakkeemblem som vartegn.

Det har ikke været muligt at finde andet om den spæde start end klublovene fra 1948. Denne forening efterlader sig ikke nogen spor i arkiverne. Den lever efterhånden en hensygnende tilværelse, og man kunne forledes til at tro, at foreningen er afgået ved en stille død. Men det skal imidlertid vise sig ikke helt at være tilfældet.

*Familiehygge ved lystbåden midt i 1930'erne:
Kornhandler Lars Andersen med datter og barnebarn.*

FORENINGEN GENSTARTES

Første december 1970 er der nogle lystsejlere her i Stubbekøbing, der føler, at der er behov for at etablere en sejlklub. Formålet med en sådan klub var at arbejde for at få en lystbådehavn og at skabe mulighed for, at de unge mennesker kunne dyrke sejlsport. Målet var at få etableret en lystbådehavn ved det, der kaldtes Stubbekøbing Vest Havn. Man ville bruge den 110 m. lange mole og etablere liggeplads for 30-40 både.

Hovedmændene bag ønsket holder den 10. december 1970 et møde for at planlægge en stiftende generalforsamling. I dette møde deltager foruden Ole Jeppesen også Gahrn-Jensen, Sv.Å. Olsen, Poul W. Wulff, Rene Christoffersen og Anne Marie Jeppesen.

Desuden var det meningen, at Poul Schmidt og Anders Galsgaard skulle deltage, men de var forhindrede.

Her fastslår man, at der er basis for at fortsætte drøftelserne med henblik på at lave en stiftende generalforsamling.

Allerede den 7. januar 1971 afholder samme personkreds møde for at planlægge den stiftende generalforsamling. På dette møde blev der fremsat forslag om, at man ville forsøge at få bådebygger Børge Bach Hansen valgt til formand. Desuden ville man kontakte et par af den allerede eksisterende motorbådsunions medlemmer i Stubbekøbing (*Motorbådsunionen var en del af Strandjagtforeningen og havde ikke noget at gøre med den klub, der var oprettet i 1948*) Det var bl.a. Bent Rasmussen, der skulle forsøge at få bl.a. Laurids Bisgaard og Verner Nielsen gjort interesserede i den nye klub og bede dem modtage valg til bestyrelsen. De var nemlig tillige med Børge Bach Hansen medlemmer af motorbådsklubben.

Til samme møde var formanden for Sydstævnekredsen under Dansk Sejlunion til stede. Han orienterede om sejlklubbens muligheder ved at tilslutte sig Dansk Sejlunion.

Desuden aftalte man, hvordan der skulle annonceres, og hvordan

man kunne forestille sig at afvikle generalforsamlingen. Man ville foreslå, at Poul Schmidt blev dirigent. Som nævnt håbede man at få Børge Bach Hansen som formand. Så ville man foreslå Rene Christoffersen som kasserer, samt Gahrn-Jensen, Poul W. Wulff og Bent Rasmussen og et par medlemmer fra den eksisterende motorbådsklub til bestyrelsen. Kontingentet foresloges til 100 kr. årligt for voksne og 30 kr. for børn. Så var man klar til at starte, og der blev indkaldt til stiftende generalforsamling i en Sejl og Motorbådsklub for Stubbekøbing og omegn.

Mødet skulle finde sted på Elverkroen søndag d. 24. januar 1971. Alt var således klappet og klart, men generalforsamlingen fik et højst uventet forløb. Der var mødt 55-60 deltagere, som måtte anses for at være interesserede i at starte en sejlklub. Generalforsamlingen startede som planlagt med at få Poul Schmidt valgt som ordstyrer og dirigent. Herefter blev der redegjort for planerne med at stifte en sejlklub. Formanden for Sydstævnekredsen under Dansk Sejlunion var til stede og fortalte om unionens virke. Det blev på mødet meget pointeret, at den nye klub ikke måtte betragtes som konkurrent til Strandjagtforeningen. Derimod skulle man sammen arbejde for bedre havneforhold. Man havde en ide om, at en ny lystbådehavn skulle etableres vest for den nuværende havn, hen mod Dosseringen og Anlægget. Efter denne indledning skulle man i gang med det formelle, såsom vedtagelse af vedtægter, valg af bestyrelse og fastsættelse af kontingent.

Blandt de tilstedeværende var skibsfører Osvald Madsen. Han meddelte, at man slet ikke behøver at stifte en ny forening. Der fandtes allerede en forening med det omhandlede formål for øje, nemlig Stubbekøbing Motor- og Sejlforening, som var stiftet i 1948. Osvald Madsen var i besiddelse af denne klubs vedtægter samt en bankbog på 400 kr. Desuden kunne han meddele, at denne klub aldrig var blevet opløst. Den havde blot ikke afholdt møder eller andre aktiviteter siden 1955-56. Fra da af havde den

Det ser af referatet ud til, at der var almindelig enighed om at anvende denne fremgangsmåde. Herefter fortsatte mødet som en traditionel generalforsamling. Der blev tegnet 45 medlemmer. Kontingentet blev fastsat som følger: Voksne aktive 100 kr. pr. år. Passive medlemmer 20 kr. pr. år. Juniorer til og med 18 år 50 kr. pr. år. Passive medlemmer havde stemmeret.

Efter det gik man over til valg. Foreslået og valgt blev Ole Jeppesen, Poul W. Wulff, Bent Rasmussen, Rene Christoffersen, Børge Bach Hansen, Anders Galsgaard og Verner Nielsen. Der blev ikke valgt suppleanter. Til revisorer valgtes Jørgen Jacobsen og John Erdmann.

Det noteredes nøje i særskilt referat, at Ole Jeppesen, Rene Christoffersen og Anders Galsgaard overtager bankbogen fra Osvald Madsen.

Bestyrelssen konstituerede sig med Ole Jeppesen som formand, Poul W. Wulff som næstformand, Bent Rasmussen blev sekretær og Rene Christoffersen kasserer. Denne personkreds var dem, der satte sig i spidsen for etablering af en lystbådehavn i Stubbekøbing.

Havnen i 1955. Bortset fra at banen er nedlagt har det nok også set nogenlunde sådan ud, da man i 1971 besluttede at arbejde for en lystbådehavn.

Herfra var klubben på benene igen med fornyet styrke, og tingene tog rigtig fart. Der skulle etableres havn og bygges klubhus. Det var en stor opgave, men der blev gået frisk til sagen.

For at få startet rigtigt og i overensstemmelse med vedtægterne, blev der allerede afholdt generalforsamling igen den 19. februar 1971, hvor man vedtog klubbens vedtægter. Disse var blevet revideret lidt i forhold til vedtægterne fra klubben i 1948. De forelå nu i en lidt moderniseret form. Blandt andet kunne der nu optages alle med interesse for søsport som helhed og klubbens arbejde i særdeleshed. Kravet om medlemmernes uberygtethed var fjernet fra de nye vedtægter. Men vigtigt for historien er, at denne generalforsamling fastslog, at klubben er en videreførelse af *Stubbekøbing Motor- og Sejlforening*.

Foreningen havde nu 64 medlemmer fordelt på 37 aktive, 5 juniorer og 22 passive. Den samlede formue var på 401,64 kr. Det foreslåede budget opererede med en årsindkomst på 4390 kr.

Da der ikke fandtes en klubstander, var der forslag til en ny klubstanders udseende. Til dette punkt var der tre forslag. Det ene var at anvende klubstanderen fra 1948. Det andet var klubstanderen, som vi kender den i dag. Den var designet af Bent Rasmussen. Det tredje var et forslag, der gik ud på, at standeren skulle være, som den er i dag, men uden det store G. Klubstanderen, som vi kender den i dag, blev vedtaget med meget stor majoritet.

Et andet vigtigt punkt på dagsordenen var etableringen af en lystbådehavn. Som tidligere nævnt var det tanken at etablere en lystbådehavn vest for industrihavnen.

Det var tanken, at etablere læmolerne af nedsænkede pramme. Men pramme havde vist sig at være for dyre og uholdbare. Desuden ville de begrænse kornskibenes svajepads.

Der var ligeledes et forslag om at flytte lystbådehavnen nærmere Bjørn Olsens Værft, men på grund af flere forhold var denne mulighed ikke gennemførlig. I stedet valgte man at arbejde med et forslag, der placerede havnen øst for industrihavnen. Det var den østlige placering, der blev vedtaget. Samtidig blev det besluttet at arbejde videre sammen med fiskerne og Strandjagtforeningens motorbådsunion for at etablere en lystbådehavn på denne placering.

Endelig skulle man have etableret et klubhus. Til dette formål skulle man have en byggegrund. Denne blev stillet gratis til rådighed af Stubbekøbing kommune. Man havde fået tilbud på et Jeppesen typehus, der kostede 32.000 kr., men med en egenkapital på 400 kr. var der lang vej til at opnå et banklån. Det kom dog i stand, fordi bestyrelsen stillede sig som personlige kautionister. Huset kom til at ligge på det græsareal, der i dag findes syd for servicebygningen.

Poul W. Wulff, Anne Marie og Ole Jeppesen samt to ukendte efter en kapsejlsads foran det første klubhus.

Nu var de vigtigste beslutninger truffet, så nu var det selve udførelsen, der skulle gå i gang. Og man må sige, at man kom i gang. Der blev bygget klubhus og rammet pæle og lavet flagmast. Der var således hektisk aktivitet de første måneder. Ved standerhejsningen opgjorde formanden i sin tale værdien af den frivillige arbejdskraft. Han nævner, at den bro, der er slået, har kostet 15.000 kr. Hvis den skulle have været udført ved fremmed arbejdskraft, ville den have kostet mellem 60- og 70.000 kr.

Således har frivillig arbejdskraft fra starten været en af grundpillerne i sejlklubbens økonomi. Desuden var medlemstallet øget til nu at være 72 aktive, 27 passive og 8 juniorer, og der var 2800 kr. i kassen, så det gik fremad for sejlklubben og økonomien.

Efter vinter og forår kommer sommeren. De sidste broarbejder færdiggøres, og så er det første spæde afsnit færdigt af det, der skal vise sig at blive til Stubbekøbing Lystbådehavn.

Selv om det kunne se ud som om, at tingene nu var i god gænge, var der stadig mange ting, der krævede løsning. Det store problem var økonomien. Man manglede simpelthen kapital til at indfri de ønsker og planer, man havde. Der var stor medlemsfremgang, og som følge deraf formodentlig også brug for flere bådpladser. Det bevirkede, at et bestyrelsesmedlem fremsatte forslag om en betydelig udvidelse af lystbådehavnen. Vedkommende havde hos landspolitikere sikret, at der var støtte til et sådant projekt gennem egnsudviklingsmidler. Forslaget blev imidlertid fuldstændig fejlet af bordet af resten af bestyrelsen. De ønskede, at lystbådehavnen kun var, som det udtryktes, en *du og jeg havn*. Så der blev ikke bukser af det skind.

Det ændrede imidlertid ikke ved, at der stadig manglede både plads og penge. Man forsøgte at skaffe midler ved ansøgninger til forskellige fonde, tipsmidler, Dansk Idrætsforbund og Stubbekøbing kommune. Disse bestræbelser bar i nogen grad frugt. Således modtog man 5.000 kr. fra Jubilæumslegatet af 1901 (indstiftet af P.W.Wulff). Desuden fik man et tilskud fra Stubbekøbing Kommune på 4.000 kr.

For at bedre økonomien blev der fremsat et forslag om afholdelse af bankospil. Dette forslag vandt ingen opbakning fra den øvrige bestyrelse. I referatet står blot NEJ i beslutningen.

Med hensyn til at skaffe pladser til de mange medlemmer ville man søge om dispositionsret over 15 bådpladser hos motorbådsklubben.

Der blev i dette år lavet et meddelelsesblad (*På Beddingen*), der udkom i foråret lige før generalforsamlingen. Således havde 1971 været et begivenhedsrigt og aktivt år med stor aktivitet og et kæmpe arbejde. Et arbejde der afkræver enhver respekt. Man havde bygget havn og arbejdet med at etablere en forening, og i det hele taget finde sine egne ben.

I 1972 er der fortsat medlemsfremgang. Medlemstallet er oppe på 75. Det betyder, at der er stærkt behov for udvidelse af lystbådehavnen, selv om antallet af pladser blev forøget ved at forlænge den ydre bro. Man rådede over godt 30 pladser, hvoraf de 15 var reserveret til motorbådsklubbens medlemmer. Men ønsket var 100 bådpladser.

Men et er ønskerne, noget andet er de penge, der skal bruges til et sådant projekt. Bestyrelsen var enige om at kautionere personligt for et lån, hvis det skulle blive aktuelt. Man ville igen tale med borgmesteren om at yde et kommunalt tilskud, da man mente at bygning af en lystbådehavn burde være en kommunal opgave, og det ser ud til, at man fra kommunal side understøttede opfattelsen. På den måde blev der grundlagt et samarbejde mellem sejlklub og kommune. Det viste sig blandt andet ved, at der blev givet tilsagn fra borgmesteren om et tilskud på 50.000 kr. Efter formuleringerne i referaterne var vejen til den slags bevillinger mindre bureaukratiske end nu. Det foregik på den måde, at man henvendte sig til borgmesteren om sagen, hvorefter han enten afslog eller lovede at bevilge tilskuddet. Han pointerede dog, at inden man gik ud og brugte pengene, skulle sagen lige gennem økonomiudvalget, hvilket dog så ud til at være en formssag.

I referatet fra bestyrelsesmødet står der, "*at den skulle vist være vandtæt nok*". Sekretæren fik til opgave "*at lave en god og vel-motiveret skrivelse inden økonomiudvalgets møde*".

Kommunen bevilgede beløbet, og bestyrelsen arbejdede videre med opgaven. Der var mange drøftelser og ideer til, hvor stor lystbådehavnen skulle være, og hvordan tingene skulle indrettes,

også blandt bestyrelsesmedlemmerne. Der var dog fortsat stemning for en udvidelse, dog ikke så vidtløftig som foreslået året forinden. Man mente, at havnen burde udvides med et antal bådpladser, men fortrinsvis til vore egne eller folk med bopæl på eller i tilknytning til egnen. Der var dog en enkelt, der mente, at en sådan udvidelse burde vente 2-3 år, og sådan endte den snak. Man nøjedes med at opstille en læskærm på den yderste bro (estacadebroen). Det var, hvad det blev til i denne omgang.

Herefter fortsatte projekteringen af en udvidelse med 25 pladser. det skete i samarbejde med Motorbådsklubben, der både deltog aktivt og i væsentlig grad økonomisk. I samme forbindelse blev der opført et såkaldt estacadeværk (bølgeværn) ud mod Grønsund. Men ønsket om en udvidelse af lystbådehavnen eksisterede fortsat. På generalforsamlingen den 22. marts 1973 blev der gjort rede for planer for endnu en udvidelse. Den skulle give plads til 25 store både. Man havde jo fået kommunens tilskud på 50.000 kr. Projektet var budgetteret til 150.000 kr. Til restfinansiering ville man låne 100.000 kr. i Nordfalsters Bank. Det var et alvorligt lån, som bestyrelsen i givet fald skulle kautionere for. Planerne om udvidelsen blev forelagt Ministeriet for offentlige Arbejder til godkendelse, hvilket de også blev. Der knyttedes forskellige bestemmelser til tilladelsen, bl.a. at havnen kun må anvendes til lystfartøjer, at havnen skulle fjernes igen, hvis den ikke mere kunne anvendes til formålet, og en hel del andre betingelser. I 1976 havde man fået udvidet, så der nu var plads til 70 både. Prisen for anlægget beløb sig til 260.000 kr. plus en rigtig stor frivillig arbejdsindsats fra medlemmerne.

Kommunen overtog driften af lystbådehavnen i 1985, og i 1992 kunne Sejl og Motorbådsklubben indvie et nyt klubhus med de faciliteter, der er nødvendige i dag.

På næste side:

Luftfoto af lystbådehavnen i 1984 brugt som omslag på klubbladet

Nye Bøger

Der er i år udgivet tre nye bøger om vores område, ”Før og nu i Stubbekøbing”, ”Hvor bogen spejler” og ”Trap Danmark Guldborgsund kommune”.

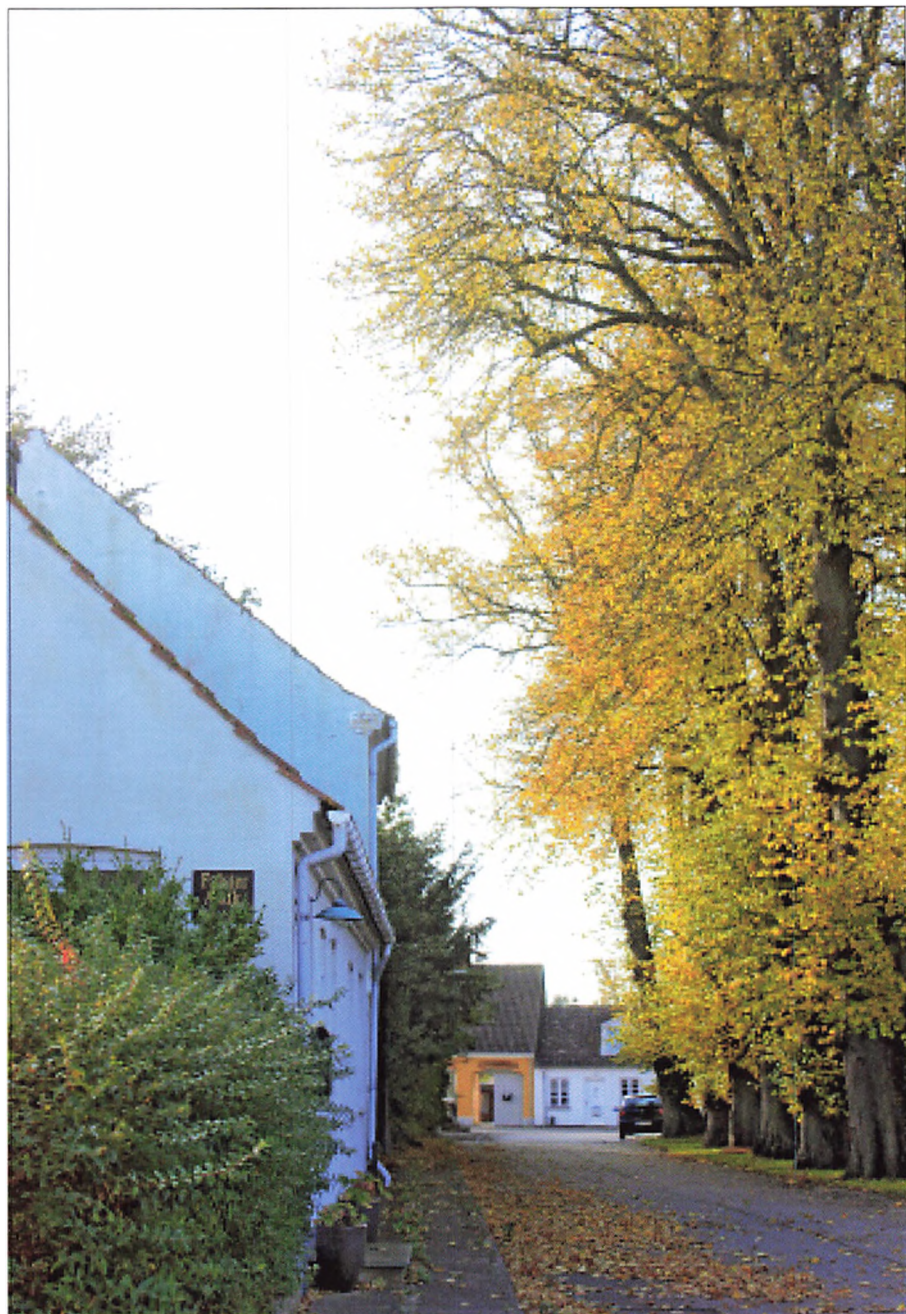
”Før og nu i Stubbekøbing” er en fotobog med flotte billeder, fotograferet af Bjørn Nielsen, Dorte Krøll, Jesper Fyhr, Casper Schneidereit og Claus Larsen. Bogen er en dokumentation af Stubbekøbing by i 2020, og viser byen gennem hele året. Fra side 7 til side 79 er det dog udviklingen, man fokuserer på med gengivelser af gamle postkort fra byen og det samme motiv fotograferet i 2020.

*Th. den fredede købmandsgård
”Trojels gård” opført i 1768.
Det store kornmagasin ved siden
af blev opført af købmand L.J.
Benzon i 1841. Navnet ”Trojels
Gård” skyldes købmand Trojel,
som videreførte virksomheden.
Efter nedrivningen af magasinet,
gav det plads til vejen, som i dag
fører til et supermarked og via
Dosseringen videre til Havnen.*

Samme sted i 2020.

Foto: Dorte Krøll

Klokkerplads

Foto:Dorte Krøll

Vestergade

Foto: Dorte Krøll

”Hvor bogen spejler - En tur gennem Corselitzeskoven på Falster” er, som titlen lover, en guidet tur med fortællinger om meget af det, man kan opleve på en cykel- eller gåtur i skoven. Turen starter ved Corselitze og slutter ved Grønsund. Bogen er skrevet og udgivet af Stefan Outzen og fotograferet af Lars Schmidt og Helena Helmer.

*Strand og skov en dag, hvor vandet har trukket sig tilbage.
Et af bogens meget smukke billeder, fotograferet af Lars Schmidt.*

*Corselitzes have
med iskældereren.*

Foto: Lars Schmidt

Valdemarsegen i skovbrynet på sydsiden af hovedskoven. Foto:Lars Schmidt

Ørnehøj, der blev udgravet af Fr. VII som kronprins, ligger nord for Hesnæs

Bogen er som sagt og vist fuld af smukke billeder, og til mange af dem følger historien om det viste eller beretninger som f.eks. Frederik VII's udgravning af Ørnehøj i 1843, jødernes og andres flugt til Sverige under besættelsen eller om Skansen anlagt i 1808 til værn mod englænderne.

En spændende tur gennem Corselitzeskoven.

Trap Danmark Guldborgsund kommune er udkommet i år. Trap Danmark udgav de første bøger i 6. udgave i 2017, og nu er man altså kommet til Guldborgsund og Lolland som nogle af de sidste.

Bogen om Guldborgsund er på 128 sider med et topografisk kort indlagt. Den beskriver kommunens geografi, natur, historie, kultur, seværdigheder og meget mere.

Udgivelsen slutter med to bøger, det beskriver hele Danmark "Natur og Landskab" og "Kultur og Samfund".

Forsiden med egetræ på Skejten. Foto: Nana Reimers

Lokalhistorisk Arkivs beretning for 2021

v/Karin Suhr Rasmussen

2021 startede som 2020 sluttede. Der var corona, arkivet var lukket og de frivillige medarbejdere, Kate og Ingrid, måtte ikke komme. Endelig den 21. april kunne vi åbne igen med de restriktioner om håndsprit, masker, afstand osv. som vi efterhånden kender så godt.

Men selv om vi var lukket næsten 1/3 af året, har vi alligevel modtaget 53 indleveringer, nogle med mange papirer, andre med et enkelt eller to billeder.

Arkiverne i Guldborgsund kommune gik i starten af året sammen om en kampagne ”glemmer du... - så husker vi!”, hvor vi satte plakater op forskellige steder for at gøre opmærksom på arkiverne, og ikke mindst lagde vores postkort ud, hvor foreningerne kommer. De samme postkort, som nu ligger på bordene, og som I er meget velkomne til at tage.

Formålet er at gøre opmærksom på, hvor vigtigt, det er, at foreningerne sørger for at aflevere deres arkivalier - referater, vedtægter, regnskaber m.m. til det lokalhistoriske arkiv, så deres historie bliver bevaret, selv om bestyrelser og formænd bliver skiftet ud.

Heldigvis er der flere foreninger, der har reageret på opfordringen, nogle ved at komme med deres arkivalier, andre ved at sige, at de er opmærksomme på det.

Det er ikke kun foreningerne, der har reageret på det. Vi har fået en del private dokumenter bl.a. ejendoms papirer fra Sønder Alslev, Lille TUNET og Horreby. Det er en spændende historie, de fortæller.

Sidste år fortalte jeg om, hvordan flere forfattere har brugt arkivet, når de skulle finde materiale til deres bøger, og i år har vi haft besøg af Pia Fris Laneth, som er ved at finde materiale til en bog om Folkekirkens første tre kvindelige præster, hvoraf den ene,

Johanne Andersen, kom fra Virket og blev præst i Nørre Ørslev Valgmenighed. Vi er så heldige at have både valgmenighedens forhandlingsprotokol og en del dokumenter og breve fra perioden. Pia Fris Laneth har bl.a. skrevet bøgerne ”Lillys Danmarkshistorie” og ”1915 – da kvinder og tyende blev borgere”. Hun er foredragsholder og debattør og lige for tiden binder hun DR2s udsendelser om Tove Ditlevsens brevkasse sammen.

Bortset fra at ordne og registrere det, vi får ind, bruger vi også en del tid på at besvare spørgsmål. Nogen kommer på arkivet med et spørgsmål, et ønske om at se billeder eller hvad vi har om et bestemt emne eller område. Andre spørger over mails enten over arkiv.dk eller direkte, enkelte over telefon og næsten ingen pr. brev.

I dag blev vi spurgt om, hvornår Møllebakke spejderne lukkede, og hvor de lokaler kommunen stillede til rådighed for dem i 1982 lå. Det sidste kunne vi svare på, det var Egebjerg Forsamlingshus, men hvornår de stoppede, det står foreløbig lidt hen i det uvisse. Oplysningerne skulle bruges til et spejdermuseum, man er ved at etablere ved Stenløse og hvor man vil lave et register over samtlige grupper i landet.

Den store historie lige nu er granaterne, der blev fundet i Mølle Søen ved Virket af magnetfiskere.

Vi har på arkivet en del beretninger om frihedskampen, skrevet af frihedskæmpere lige efter krigen. En af dem er skrevet af lærer Elias Charis Olsen fra Falkerslev skole. Lærer Olsen var delingsfører for en gruppe omkring Falkerslev, Horreby og Nørre Ørslev, som bl.a. stod for opbevaringen af de våben, der blev kastet ned ved Vignæs.

Han fortæller om, hvor de gemte våbnene, og at de i en fart måtte flytte dem den 3. maj, da ejeren af et af stederne blev opmærksom på, at kommunen muligvis ville bruge huset til at huse tyske flygtninge. De våben, der stadig var i huset, blev flyttet til et andet lager, mens containere og andet emballage blev smidt i Mølle Søen.

Han fortæller ikke noget om granaterne. Den 3. maj regnede man sikkert stadig med, at man kunne få brug for dem, hvis det kom til kamp.

Både Folketidende og TV2 har bragt historien, og TV2 har efterfølgende fundet lærer Olsens datter, som viser sig at have en del materiale liggende, som hun meget gerne vil aflevere til arkivet. Foreløbig har hun pr. mail sendt 11 fotos af frihedskæmpere i dagene lige efter befrielsen samt nogle lister med navne på gruppens medlemmer. Vi glæder os til at se det, hun ellers har.

Billederne er negativer, hendes bror har scannet, så de er ikke så tydelige. Jeg håber, vi får negativerne, så vi kan få dem fremkaldt i en god kvalitet.

Billederne er lagt frem på klaveret, så I kan se dem, og hvis I kan genkende nogen eller har andre kommentarer, er I velkomne til at skrive på dem. De er ikke skåret til, så der er masser af plads.

Bortset fra det daglige arbejde med at registrere og svare på spørgsmål, har vi deltaget i Guldborgsund Arkivråds møder, i Lasas udflugt og generalforsamling, i landsforeningens årsmøde i Middelfart og i et par online-møder. Vi har også i samarbejde med Lokalhistorisk Forening lavet et årsskrift.

Det er et samarbejde, jeg er glad for, og som jeg gerne vil sige tak for, ligesom jeg vil sige tak til Biblioteket for godt samarbejde.

Så vil jeg sige tak til Kate og Ingrid for stor hjælp og alle de timer, de bruger på arkivet, til Tine, som stadig arbejder hjemme på grund af coronaen og ellers styrer Facebook og hjemmeside, og tak til alle jer, der støtter op om det lokalhistoriske arbejde.

Tak!.

Formandens beretning ved generalforsamlingen
den 16. februar 2022
ved Solvejg Mølbjerg

Sidste gang vi holdt generalforsamling var den 21. juni 2021. Det var den ordinære generalforsamling, der skulle være holdt i februar 2021.

Vi havde kort forinden, i maj udsendt et program. Lidt mindre end vi plejer og mere coronavenligt - så nu var vi lidt i gang igen.

Det første punkt i det program var som sagt den udsatte generalforsamling den 21. juni. Nina Hansen kom i bestyrelsen i stedet for Ingrid Bergmann. Ingrid Bergmann blev igen suppleant. Bestyrelsen er altid anført i vores program, men denne gang kom programmet jo før generalforsamlingen og derfor er Nina ikke med i det grønne program.

Vi havde indbudt til en kaffetur i Anlægget i Stubbekøbing den 17. august, hvilket kan siges at være et coronavenligt arrangement. Kjeld Mikkelsen fortalte om anlæggets historie. Det var ikke en stor flok, der deltog – lidt finregn var der også – men så kunne Pavillonen rumme alle.

Søndag den 22. august inviterede LIV i Stubbekøbing, som vores forening i øvrigt er medlem af, samtlige foreninger i området til en søndag i anlægget. Det havde vi ikke kendskab til, da vi programsatte kaffeturen 5 dage før. Men det gjorde ikke noget. Anlægget kan sagtens tåle flere besøg. Lokalhistorisk Arkiv og forening deltog i fællesskab. Karin havde lavet en fin udstilling om anlæggets historie – og vi var igen i Pavillonen.

Den 7. oktober var vi samlet på biblioteket med besøg af stadsarkivar Christian Frederiksen, Guldborgsund Kommune. Emnet var: Din historie i Kommunens arkiv. Vi hørte om, hvad man kan finde i Guldborgsund Stadsarkiv, og om hvad forskellen på de forskellige arkiver er - 22 var vi den aften. På grund af corona er Chr. Frederiksen nok den foredragsholder, jeg har været i kontakt med flest gange, før mødet blev en realitet.

Forfatteraften med Jesper Wung-Sung, der fortalte om sin bog "Kvinde set fra ryggen" – en meget lokal bog – blev holdt den 26. oktober. Aftenen var blevet til i samarbejde mellem Biblioteket, Lokalhistorisk Arkiv og vores forening. Der havde været en lignende aften i foråret 2021, hvor der var begrænsninger på deltagerantal mv. Men denne aften med Jesper Wung-Sung blev et tilløbsstykke – ikke så meget vore medlemmer, der løb til, men de der benytter biblioteket og medlemmer af Biblioteksklubben. Efter mange overvejelser og drøftelser endte det med, at Jesper Wung-Sung holdt foredrag for en fyldt sal både eftermiddag og aften.

Vores forening havde modtaget et tilskud til arrangementet af Lolland-Falster og Langelands Købstæders Brandsocietets Fond. En fond, som når dette læses, er ophævet.

Den 18. november var vi igen samlet på Biblioteket. Den aften viste Kjeld Mikkelsen billeder og fortalte om Maskinfabrikken i Stubbekøbing. Om Anders Christian Rasmussen, der både som møllebygger og tømremester satte sit præg på byen og egnen, men det var med fabrikken på Bagergade, hvor han fabrikerede landbrugsmaskiner med op til 150 ansatte, at hans betydning for byen var størst. - 37 deltog med stor interesse. I det program, der bliver udsendt eller omdelt til jer inden længe, vil der være en aften, som følger op på, hvad der senere skete i Maskinfabrikken bygninger.

I januar, altså i sidste måned skulle vi have hørt Marie Brinch, Museum Lolland-Falster fortælle om Lolas verden - om stenalderpigen fra Lolland Den aften blev aflyst, fordi corona igen var lidt for tydelig blandt os. Historien om Lola er med på det næste program.

Og i dag er vi samlet til Generalforsamling – helt efter planen. Vi er for tiden 126 medlemmer.

Foreningen har igen i år modtaget 2000 kr. fra Det Classenske Fideicommiss. Det er vi naturligvis meget taknemmelige for.

På vegne af Lokalhistorisk Forening vil jeg sige tak til: Arkivet v/Karin, som altid er parat til at hjælpe, både med stor viden og gode idéer.

Tak til de, der hver uge giver af deres tid til arkivet.

Tak til bestyrelsen for godt og loyalt samarbejde.

Sidst men ikke mindst stor tak til jer medlemmer for interesse for vore arrangementer og trofasthed mod foreningen.

Ved generalforsamlingen ønskede Solvejg Mølbjerg og Svend Petersen, suppleant, ikke genvalg. Til nyt medlem i bestyrelsen valgtes Karin Suhr Rasmussen og som ny suppleant valgtes Claus Svensson.

Kjeld Mikkelsen takkede Svend og Karen Margrethe (sidstnævnte har mange gange stået for kaffe-brygning mv) for deres indsats i foreningen. Også Solvejg Mølbjerg fik tak for tiden som formand og der blev overrakt gaver til de afgående.

På et senere kst. møde i bestyrelsen blev Kjeld Mikkelsen valgt som ny formand.

Generalforsamlingen sluttede med, at Claus Svensson fortalte om sine mange år som deltidsbrandmand i Stubbekøbing Kommune.

Jeg har hørt om tiden
jeg har hørt, den kan være lang
jeg har hørt, den kan slippe op
at man kan vinde eller tabe den
at den kan være ordentlig eller kostbar
god eller dårlig
ude eller inde
jeg har hørt meget om tiden
men jeg har aldrig set den.

Som barn forestillede jeg mig tiden
som en stor smuk fugl
nærmest som en stork
fordi jeg havde hørt
at tiden kunne flyve
men også at den til tider
stod fuldstændig stille

Jeg elskede tiden dengang
tiden med sit lange røde næb
stående på sit ene røde ben
bøjet over en mørk dyb dam
inden den langsomt foldede
sine brede hvide vinger ud
og svævede i timevis
mellem himmel og endeløse enge.

Men senere blev jeg forvirret
da jeg hørte om tidens tand
om spild af tid
at tid i virkeligheden var penge
eller at tiden var af lave og den slags
så efterhånden mistede jeg
min barnetro på storken
og faktisk har vi nu
langt færre storke i Danmark
end vi havde på den tid
da jeg troede på dem.

Jeg har hørt om tiden
jeg har skrevet digte om tiden
jeg har skrevet og hørt meget om tiden
jeg har haft min tid
somme tider er jeg endog
nået frem til tiden
men jeg har stadig ikke set den.
(Benny Andersen 1985)

*Jeg blev formand i 2009, da Vibeke Ravn
Mortensen rejste til Nykøbing Sj.
Tak for mange gode år med Lokalhistorisk
Forening og bedste hilsener
Solvejg Mølbjerg*